

NAŠE DELO

GLASILO DELOVNIH KOLEKTIVOV

PAPIRNICE VEVČE

PAPIRNICE KOLIČEVO

Sklepi, ki nas vse obvezujejo

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR

— Finančni rezultat zadnjih nekaj mesecev kaže nezavidljiv položaj, v katerem smo se znašli. Z vso resnostjo in kritičnim obravnavanjem nekaterih problemov že na strokovnem svetu in nazadnje na razširjenem sestanku Osnovne organizacije zveze komunistov ter DS so bile nakazane nekatere rešitve in dani konkretni predlogi posameznim strokovnim službam in obratom.

Razširjeni sestanek sekretariata v prvih dneh februarja je omenjene predloge dopolnil in podprl. Iz teh sanacijskih predlogov sprejetih na OZK lahko povzamemo naslednje:

Problematika V. PS

Začetne težave pri zagonu novega stroja se morajo odpraviti v najkrajšem času. Glavne ovire, ki preprečujejo normalen zagon stroja naj se odpravijo v februarju in marcu in sicer:

— centralno razpuščanje kaolina — na mestu samem so montirane posode, v kratkem pa se bo začela montaža elektroinstalacij, ter povezava naprave z objektom V. PS. Jeklena konstrukcija je že dobavljena in bo v predvidenem roku tudi montirana.

— Premazna mešanica — povezava iz premaza na objekt V. PS. Oba rezervoarja sta narejena, prav tako so končana instalacijska dela (razen elektrike) na premazu. Dokončna montaža se bo izvršila v mesecu februarju in marcu.

— Brusni stroj za brušenje valjev delno že obratuje, dokončna montaža pa bo izvršena v februarju.

— Vodočistilna naprava — okvara, ki se je pojavila, se odpravlja. Žal opažamo, da so nekatere montažne firme svojo zavzetost in skrb pokazale šele v

fazi odstranjevanja napak. Tako je bil zastoj zaradi pomanjkanja vode dolg, še daljši pa bi bil, ko ne bi našli začasne rešitve tako, da smo rešili to pomanjkanje iz lastnega vodnjaškega sistema. Vzrok naglici pri odpravljanju napak je poleg čimprejšnjega pogona naprave tudi zahteva s strani vodnogospodarske inšpekcije, ki pogojuje izdajo dovoljenja za poskusni pogon s pogonom kompletne postrojstva.

— Izmet v dodelavi se bo razpuščal v novem pulperju, ki je že naročen, za katerega dobavni rok pa je žal daljši. Predvidevamo poskusni pogon v mesecu maju.

Iz navedenega je moč razbrati, da bodo vsa ozka grla odpravljena do aprila razen razpuščanja odrezkov, ki pa jih bomo začasno balirali. Predvidevamo lahko, da bodo problemi okoli dokončne usposobitve obrata V. PS s tem rešeni. Tako bo dana možnost proizvodnje kvalitetnejših vrst papirja, ki bodo v končni fazi pripomogli tudi k boljšemu finančnemu rezultatu.

Ustavili bomo I. PS

Odločitev je padla. I. PS bomo s prvim marcem dokončno ustavili. Dileme o tem ali naj ustavimo I. PS ali III. PS so torej končane. Finančni pokazatelji, nujno potrebni kadri v ostali proizvodnji in obrat, ki je energetske gledano najbolj odmaknjen od vseh energetskih virov, so nekateri izmed vzrokov, ki nas silijo v to odločitev. Delavci s I. PS bodo razporejeni na druga delovna mesta v proizvodnji, ki bodo seveda ustrezala njihovim kvalifikacijam.

Začasne premestitve pri večjih zastojih V. PS se opravijo z namenom, da se čimbolj izkoristi razpoložljivi kader za doseganje

čim večje produktivnosti. Vse premestitve bodo v soglasju z vodji obratov in prizadetimi. Kolikor pa bo kadrovska služba nalehala na težave pri dogovarjanju, bo s svojimi predlogi preko odbora za medsebojna razmerja razporejala in preverjala premestitve zaposlenih.

Požarnovarstvena zaščita

Zahteve posameznih inšpektorjev ob obisku in ogledu V. PS so postavljene zelo ostro in jih moramo vzeti nadvse resno. Zahteva po organizirani dežurni gasilski službi je že starejša, ugodili pa ji bomo s tem, da bomo za vsako izmeno razporedili dežurnega gasilca. Seveda pa brez najstrožjega izvajanja požarnovarstvenih predpisov vseh zaposlenih uspeha ne bo. Kaznovati je treba vse kršitelje predpisov, saj nas še ne stare izkušnje uče, da je tudi najmanjša nepazljivost lahko vzrok težki materialni škodi.

Do konca letošnjega leta moramo po zahtevah požarnega inšpektorja zaposliti 4 poklicne gasilce. Zaradi tega smo na poklicni gasilski šoli v Ljubljani že rezervirali mesta za 4 slušatelje, ki bi bili iz vrst naših delavcev pripravljene obiskovati seminar za pridobitev dodatnega poklica.

Z začetkom poskusnega obratovanja V. PS se je zmanjšalo število delavcev gradbenih in montažnih podjetij, prevozov materiala in opreme, s tem pa tudi število vhodnih mest na tovarniško omrežje. Do pridobitve gradbenega dovoljenja za novo vartarico ob gasilnem domu bomo vhod zagradili provizorično. Na vsem območju pa bomo poostriili varnostno službo.

Strogo se omeji dovoz osebnih avtomobilov in se jim dovoli vhod samo s posebno propustnico. Ob izhodu iz tovarniškega ob-

močja je treba vozila pregledovati. Poskrbeli bomo za zadostno število vratarjev, oziroma poprosili za pomoč za to delo registrirano ljubljansko organizacijo.

Sleheri član kolektiva je v bodoče zadolžen za skrbno in gospodarno ravnanje z delovnimi sredstvi, za čuvanje naše skupne imovine in je dolžan opozarjati na zlorabe oziroma tatvine.

Poškodbe pri delu so zadnje čase vse pogostejše. Zato velja opozoriti na povečano pazljivost pri delu vseh zaposlenih tako s strani ustreznih služb kakor odgovornih delavcev in vseh zaposlenih. Povečala se bodo prizadevanja za čim pogostejše seminarje za požarnovarstvene ukrepe za prav vse zaposlene.

Disciplina, disciplina!

Beseda, ki jo zadnje čase izgovarjamo vse prepogosto. Kolikokrat smo že govorili o zamudah, neopravičenih izhodih, o sprehanju po tovarni itd. Žal dalj od dogovorov nismo prišli. Tokrat želimo narediti korak naprej. Vsi vodilni so zadolženi in odgovorni za podrejene, vartarska služba pa za poostreno kontrolo zamud in izhodov.

Zaostri se delovna disciplina, predvsem odnos do dela in do predstavljenih nalog tako neposrednih proizvajalcev kot delavcev v pisarnah. Vsem oddelkom in obratom se naj postavljajo zahteve po kvalitetnem in v roku opravljenem delu.

Kršitve delovnih dolžnosti naj se dosledno preganja, komisija pa je dolžna tekoče obravnavati probleme nediscipline. Izredno važni so vzgojni prijemi nadrejenih in ostalih sodelavcev ter nenehno opozarjanje na nevarnost, čistočo in skrb za pazljivo delo vseh zaposlenih, predvsem pa novodošlih.

Eden od pokazateljev nizke discipline je tudi nered v obratih in na celotnem tovarniškem območju. Samo ekipa za urejanje transportnih poti in zelenic pa svojega dela ne more zadovoljivo opraviti, če sami pri tem na čistočo in red ne pazimo. V bodoče so mojstri odgovorni za čistočo v obratih in za to, da smeti in drugi neprimerni odpadki ne pridejo med izmetni papir in tako v pulper ter naprej v papirno maso. Nedopustni so primeri, ki jih opažamo zadnje čase, ko je papir »obogaten« z različnimi dodatki kot so: pesek, les, sirk, ščetine, lepilni trak itd. Tudi to je vzrok vse večjih reklamacij na domačem trgu, predvsem pa reklamacij od tujih kupcev. Ali pa smo pametni, kot smo, iznašli nov vir surovin, pa o tem še nismo »obvestili« vseh kupcev.

V nadaljevanju razprave se je izoblikoval predlog, da se naj v bodoče temeljito pregleda in obrazloži vse želje po otvoritvah novih delovnih mest in za nove ocenitve sedanjih delovnih mest. Zahtevki za nove delavce morajo biti preverjeni s strokovno metodo preverjanja izvajanja vseh delovnih nalog v službah in obratih, ki taka povečanja zahtevajo. Odbor za medsebojna razmerja naj še bolj kritično po tehtnem preudarku in na podlagi dokazov dovoljuje odpiranje novih delovnih mest.

Kritika (samokritika) zaželena

O tovarniških problemih, objektivnih in subjektivnih, naj se na vseh nivojih (strokovni svet, kolegij, samoupravni in družbenopolitični organi) razpravlja, a brez kakršnih koli žalitev. Strokovne in pretehtane razprave naj ne služijo kvarjenju medsebojnih odnosov, ki se morajo nujno popraviti.

Vsi navedeni sklepi naj služijo kot dopolnilo stabilizacijskim ukrepom v posameznih obratih ter naj o njih razpravljajo Strokovni sveti obratov. O rezultatih izvajanja teh sklepov je treba v naslednjem obdobju sproti poročati, tako na sestanku samoupravnih organov kakor na zborih delavcev. Posebej je potrebno pismeno seznaniti vse zaposlene z razlogi, ki so narekovali zaustavitve I. papirnega stroja.

OSNOVNE NALOGE, KI NAS Torej ČAKAJO V NASLEDNJEM OBDOBJU, SO:

- IZBOLJŠANJE ODNOSA DO DELA
- POVEČANJE ODGOVORNOSTI PRI DELU
- POVEČANJE VARNOSTI PRI DELU IN SAMOZAŠČITE
- SKRB ZA ČISTOČO, KI VPLIVA TUDI NA KVALITETO IZDELKOV.

VARČEVATI MORAMO NA VSEH PODROČJIH IN ZACASNO OMEJITI VSE IZDATKE V PODJETJU, RAZEN TISTIH, KI SO POTREBNI ZA NEMOTENO PROIZVODNJO.

K vsem tem sklepom lahko dodamo še željo po čimmanj, zato pa boljše pripravljenih sestankih. Raje pristopimo h konkretnemu reševanju sklepov danes, ker žal nismo že včeraj, da ne bo jutri prepozno.

J. S.

Včasih je bilo ...

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR — Zadnji mesec preteklega leta ter nekaj minulih letošnjih tednov si razni inšpektorji kar podajajo kljuko naših novih objektov, ki smo jih tudi z zategovanjem pasu zgradili v nekaj minulih letih. In večina teh inšpektorjev, ki so po svoji dolžnosti — mimogrede, nekateri so tudi naši soobčani — že več let manj ali bolj zeleni gostje, nam odkrito in glasno priznavajo izreden razvoj. Vsem tem so se polni hvale pred kratkim priključili tudi sovlagatelji, bančniki, dobavitelji opreme pa tudi drugi priložnostni obiskovalci. Žal to opažajo oni drugi, mi domači pa ...

Zato ne gre prezreti očitka, ki je v tem bogastvu pohval le bil tudi izrečen: »Čistoča in red pa močno šepata. Bili so časi, ko izmeta ni bilo videti.«

Dokaj pikra in za nas obvezujoča pripomba je bila izrečena ob prehodih do novih objektov, veljala bi pa, žal, lahko povesod.

JS

Ne samo skupini prebiralk papirja v dodelavi pri V. PS (na sliki) — vsem ženam, članicam kolektiva Papirnice Količevo in Papirnice Vevče, ter upokojenkam obeh tovarn čestitamo za 8. MAREC, mednarodni praznik žena

Papirnica Vevče

Gibanje proizvodnje v mesecu decembru 1976

	Doseženo december 1976	φ 1. 1976	φ 1. 1975 = 100
Klasični papirji	121,8	95,0	
Premazani papirji	102,5	105,6	
Skupaj papir:	115,6	98,4	
Lesovina	97,3	111,1	
Tapete	53,4	118,7	
Izvoz ton	207,4	182,8	
Izvoz \$	169,7	125,6	

Izkoriščenost zmogljivosti papirnih ter premaznega stroja

	December 1976	φ 1. 1976	φ 1. 1975
I. PS	88,7	90,3	89,9
II. PS	79,7	89,2	90,0
III. PS	74,9	86,0	86,3
IV. PS	85,9	88,2	90,1
Skupaj:	82,3	88,4	89,1
Premazni stroj	60,3	62,1	57,4
Izmet klasičnih papirjev %	12,44	13,87	11,36
Izmet premaz. papirjev %	18,69	19,92	18,93

Proizvodnja papirja je bila v mesecu decembru na starih papirnih strojih izredno nizka, saj je znašala le 77 % poprečne lanske letne proizvodnje klasičnih papirjev. Proizvodni rezultat se je nekoliko izboljšal z izdelano količino na V. PS, ki je znašala ca. 1000 ton.

Vzrok za nizko proizvodnjo je predvsem manjše število obratovalnih dni zaradi praznikov, I. in III. PS sta pričela z obratovanjem na tri izmene, zaradi obratovanja V. PS pa se je na ostalih strojih spremenil tudi proizvodni program. Ker je V. PS prevzel glavni del proizvodnje univerzalnih tiskarskih papirjev, so se ostali stroji, predvsem III. PS, morali preusmeriti na druge vrste. Tako je poleg I. PS tudi III. PS izdeloval bankpost papirje, kar se vsekakor odraža tudi na manjši proizvedeni količini.

Izmet je bil na starih strojih nekoliko nižji, nadpovprečno visoki pa so bili zastoji.

Proizvodnja premaznih papirjev je bila normalno visoka, dobro polovico papirjev smo premazali obojestransko, izmet in zastoji so bili na običajni višini.

Proizvodnja tapet je bila zaradi konjunkturo neugodne sezone precej nizka.

Gibanje proizvodnje v mesecu januarju 1977

	Doseženo januar 1977	φ 1. 1976 = 100
Klasični papirji	111,8	
Premazani papirji	102,2	
Skupaj:	108,5	
Lesovina	96,0	
Tapete	78,2	
Izvoz ton	131,8	
Izvoz \$	140,8	

Izkoriščenost zmogljivosti papirnih ter premaznega stroja

	Januar 1977	φ 1. 1976
I. PS	67,6	90,3
II. PS	89,0	89,2
III. PS	71,9	86,0
IV. PS	86,8	88,2
Skupaj:	78,8	88,4
V. PS	27,6	
Premazni stroj	60,1	62,1

Tudi v mesecu januarju je bila proizvodnja papirja daleč pod pričakovano. Že tako je mesec januar zaradi praznikov krajši, I. in III. PS sta obratovala na tri izmene, na V. PS pa je prišlo do požara in drugih okvar, zaradi česar je stal pol meseca. Na višino proizvodnje je vplival tudi spremenjeni proizvodni program na starih strojih, ki je obsegal več specialnih vrst papirjev z nižjimi gramskimi težami.

Proizvodnja premazanih papirjev je bila kljub težavam normalno visoka. Normalni potek proizvodnje je oviral visok odstotek izmeta, zastoji na PRS pa so se v primerjavi s preteklim obdobjem znižali.

Proizvodnja tapet še ni bila normalno visoka, vendar pod vplivom živahnega povpraševanja na trgu že oživlja.

Materialna odgovornost TOZD za varstvo delavcev pri delu

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR

Zakon o združenem delu določa, da imajo delavci v TOZD pravico in dolžnost ustvariti takšne delovne pogoje in storiti takšne varnostne ukrepe pri delu, da so zagotovljeni njihova telesna integriteta, zdravje in osebna varnost pri delu. Obenem pa zakon določa dolžnost delavcev, da spoštujejo predpisane ukrepe in normative varstva pri delu. Na eni strani imamo torej dolžnost delavcev TOZD kot celote, da ustvarijo varne delovne pogoje za vsakogar, ki dela v TOZD, na drugi strani pa obstaja dolžnost slehernega delavca, da spoštuje ukrepe, ki so pogoj za varno opravljanje dela.

Nas zanima predvsem, kakšna je odgovornost TOZD nasproti delavcu, ki je utrpel škodo pri delu, in kako na to odgovornost vpliva opustitev delavčevih obveznosti, da spoštuje ukrepe varstva pri delu.

Zakon o združenem delu ima naslednjo določbo: če delavec utrpel škodo pri delu ali v zvezi z delom, ima pravico zahtevati od TOZD odškodnino po splošnih načelih o odškodninski odgovornosti. Če TOZD ne povrne škode v predpisanem roku, ima delavec pravico zahtevati odškodnino pri sodišču združenega dela.

Delavec ima torej pravico, da zahteva od TOZD odškodnino za vsako poškodbo, ki jo utrpel pri delu ali v zvezi z delom. Če mu TOZD ne prizna zahtevane odškodnine, ima pravico začeti postopek pri sodišču. Po novem zakonu, ki pa se še ne uporablja, odloča o zahtevku sodišče združenega dela, doslej pa so o tem odločala redna sodišča (občinska ali okrožna) v pravnem postopku.

Oglejmo si, kako so te stvari potekale v praksi v naši delovni organizaciji. Takoj uvodoma je treba ugotoviti, da so sodišča v vseh primerih odškodninskih zahtevkov delavcev ugotovila, da je za poškodbe delavcev odgovorna organizacija, in odredila, da je treba delavcem izplačati odškodnino. Doslej nismo imeli še niti enega primera, da bi sodišče zavrnilo odškodninski zahtevek z utemeljitvijo, da ni podana odgovornost delovne organizacije oz. da je delavec sam kriv za poškodbo, ki jih je utrpel. Sodišča torej zelo strogo obravnavajo odgovornost TOZD za izvajanje ukrepov varstva pri delu in zagotavljanje varnih delovnih pogojev, medtem

ko delavčevo sokrivdo upoštevajo le v primeru naklepa ali velike malomarnosti.

V praksi se skoraj ne dogaja, da bi TOZD priznala delavcu odškodnino brez sodnega postopka. To predvsem zato, ker v TOZD ni nikogar, ki bi lahko ocenil nastalo škodo in objektivno odmeril odškodnino. Sodišče pa oceni škodo s pomočjo zaprišenih izvedencev — zdravnikov ali strokovnjakov za varstvo pri delu in šele na podlagi njihovega mnenja odmeri odškodnino. Naša delovna organizacija ima sklenjeno zavarovanje splošne odgovornosti in zavarovalnica nam povrne izplačane odškodnine le, če se naš regresni zahtevek opira na pravnomočno sodno odločbo. Tudi zaradi te zahteve zavarovalnice nimamo drugega izhoda, kot da napotimo vsakega delavca na pot pravde pri sodišču.

Kaj vse obsega odškodninska obveznost TOZD, če se delavec ponesreči pri delu? TOZD je dolžna izplačati odškodnino za prestane fizične bolečine ob sami nesreči in v času zdravljenja, nato odškodnino za trajno okvaro in za zmanjšanje splošnih življenjskih sposobnosti, odškodnino za trajne bolečine, tudi če se le-te občasno ponavljajo, odškodnino za duševne bolečine svojcem delavca, ki se je smrtno ponesrečil. Poleg tega mora TOZD povrniti delavcu izgubljeni zaslužek zaradi bolniškega staleža v času zdravljenja, stroške v zvezi z zdravljenjem in izgubljeni zaslužek zaradi premestitve na slabše plačano delovno mesto, ker delavec zaradi posledic poškodbe ni več zmožen delati na prejšnjem delovnem mestu.

Če spremljamo prakso sodišč, vidimo, da priznavajo odškodnine v vedno večjih zneskih. Tako je sodišče leta 1963 priznalo našemu delavcu za izgubo noge odškodnino 40.000 din, drugemu delavcu za izgubo roke v zapestju pa komaj 14.000 din. V preteklem letu pa je sodišče priznalo naši delavki samo zaradi trajne okvare noge, ki je posledica padca po stopnicah, odškodnino 83.000 din. Vdovi našega delavca, ki se je ponesrečil pri prevažanju zvitkov z viličarjem, je sodišče priznalo 77.135 din odškodnine, pri čemer je upoštevalo duševne bolečine, zlasti pa škodo, ki je nastala zaradi nedograjene hiše, katero bi pokojnik sicer dokončal pretežno z lastnim delom. Delavcu, ki je pri delu padel z lestve in utrpel

hujši pretres možganov ter uveljavljal odškodnino zaradi bolečin v glavi (posttraumatski sindrom), je sodišče priznalo 32.000 din odškodnine.

Iz teh primerov lahko razberemo, da materialna odgovornost TOZD za poškodbe delavcev pri delu nikakor ni majhna. Upoštevati moramo še to, da obveznost TOZD z izplačilom odškodnine delavcu ne preneha, ker lahko delavec tudi kasneje uveljavlja nove zahteve, če se mu stanje v zvezi z dobljeno poškodbo pozneje poslabša. Poleg tega je TOZD odškodninsko odgovorna tudi Regionalni zdravstveni skupnosti za celotne stroške zdravljenja, ki gredo običajno v milijonske zneske. TOZD mora te stroške povrniti, če se ugotovi, da je do nesreče prišlo zaradi opustitve ukrepov varstva pri delu. Pri tem pa lahko pripomnimo, da doslej še nismo imeli primera, da sodišče ne bi ugotovilo opustitve ukrepov varstva pri delu. V vseh obravnavanih primerih je sodišče ugotovilo bodisi pomanjkljivo zavarovanje strojev in naprav, bodisi subjektivno krivdo (malomarnost) sodelavca ali odgovornega vodje pri organiziranju konkretnega dela.

V primeru, ko se je delavec ponesrečil na krožni žagi in izgubil nogo, je bilo sodišče mnenja, da bi morala TOZD predvideti, da lahko pride delavec pri svojem delu iz kakršnegakoli razloga v stik z žaginim listom in bi morala postaviti med delavcem in žago primerno ograjo. V primeru, ko je delavec izgubil roko v zapestju, je sodišče ugotovilo, da nismo imeli pravilno zavarovanih zobatih koles. V primeru, ko se je smrtno ponesrečil voznik viličarja, je sodišče ugotovilo krivdo naše delovne organizacije, ker je dopustila obratovanje viličarja brez zaščitne strehe. V primeru, ko je delavka padla po stopnicah pri kuhinji Delavske restavracije, je sodišče ugotovilo, da je naša delovna organizacija očitno opustila potrebno skrb za varnost pri delu, ker ni na stopnicah namestila potrebne talne obloge niti ni poskrbela, da se ne bi prenašali preko teh stopnic kuhinjski odpadki in so bile stopnice zaradi tega zamaščene in spolzke. V primeru, ko je delavec pri odpiranju ventila padel z lestve in si poškodoval glavo, je sodišče ugotovilo, da naša delovna organizacija delovne priprave ni uredila tako, da bi delavec lahko varno dosegel ventil po fiksni lestvi brez pomoči sodelavcev. Skratka, sodišče s pomočjo izvedenca za varstvo pri delu vedno lahko ugotovi, da je TOZD premalo poskrbela za varnost delovnih priprav in naprav. Če pa pride do nesreče pri takšnem delu, kjer ni nobenih naprav na motorni pogon, potem sodišče natanko razišče možnost, če ni prišlo do nezgode zaradi malomarnosti sodelavca ali neposrednega vodje. Če sodišče takšno malomarnost ugotovi, potem je TOZD odgovorna oškodovancu in mu mora plačati odškodnino. Od delavca, ki je s svojo malomarnostjo povzročil nesrečo drugega delavca, pa sme TOZD zahtevati povračilo izplačane odškodnine samo v primeru, če je ravnal namenoma ali v hudi malomarnosti.

Iz vsega tega lahko zaključimo, da sodišča v največji možni meri ščitijo delavce, ki so utrpeli škodo zaradi nezgode pri delu, na drugi strani pa izredno strogo presojo odgovornost TOZD za nastalo škodo. Takšno stališče sodne prakse je pravilno, saj navsezadnje ni denarne odškodnine, ki bi človeku lahko nadomestila izgubljen roko, nogo ali celo življenje. Prav zato pa je potrebno ukrepom varstva pri delu in njihovem izvajanju posvetiti večjo pozornost kot doslej.

J. M.

Seminar za novospregjete vsakih nekaj mesecev

Seminarji za novospregjete delavce so v Papirnici Vevče stalna oblika začetnega izobraževanja in informacija novih članov kolektiva. Res da je nekaj teh seminarjev zadnje čase iz dokaj objektivnih razlogov odpadlo, odslej pa je pričakovati, da se bodo redno nadaljevali vsaj vsake 3 mesece oz. takrat, ko je v tovarni določeno število novincev.

Letošnjega formalnega seminarja se je udeležilo 26 delavcev z dokaj različno osnovno izobrazbo — od višje, tehnične smeri pa tja do delavcev — poklicev vsakega profila, ki so z delom začeli pri najenostavnejših opravilih.

Program vsakokratnih seminarjev obsega seznanitev s samo tovarno, z njenim začetkom in razvojem, dalje informacije o organizaciji delovne skupnosti, o družbenem življenju kolektiva in podobno. Večji poudarek je na zdravstveni vzgoji in higieni dela, požarni varnosti in varnosti pri delu s posebnim ozirom na delo v papirništvu. Ob koncu seminarja pa se novospregjete delavci seznanijo z določbami zakona o združenem delu in o dolžnostih in pravicah, ki izvirajo iz dela in katerih predpisi so zajeti v posameznih splošnih in internih aktih delovne organizacije.

Novi delavci med seminarjem

Dopisujte v Naše delo!

Da bi določbe zakona o ZD zaživele

Zakon o združenem delu naj se izvaja ob najširši pomoči vseh socialističnih sil. Osnova so jasno določene smeri v vsakem okolju in precizno določeni kriteriji za ocenitev doseženih uspehov. Pravi uspehi bodo doseženi le, ko se bo dejansko okrepil položaj delovnega človeka, kar pomeni neposredno udeležbo delovnih ljudi pri razpravah o delovanju določil zakona.

Zakon je sprejet in že deluje. V dveh letih pa je treba uresniti vse pogoje, ki vplivajo na njegovo dejansko delovanje. Pri tem je bistveno, da na vseh področjih zagotovimo nemoten razvoj samoupravnih organov. Meročajna je s tem v zvezi tudi rast pozicij temeljnih organizacij združenega dela. Bodočnost združenega dela je odvisna od neposrednega odločanja delavcev, od njihovega ustvarjanja, pobude in zanimanja za delovne dosežke.

Pričakovati je, da bo v zvezi z bistvom zakona namenjena največja skrb družbenemu dogovornemu in samoupravnemu sporazumevanju kakor tudi metodi reševanja, ki se tičejo skupnih interesov. V zakonu so ta vprašanja natančno urejena, vendar če njihovo delovanje kontroliramo v vsakodnevni delovni in samoupravni praksi, ne bi smelo priti do napak.

Kritično je treba analizirati obstoječo samoupravno prakso in stalno spremljati lastno aktivnost pri izpeljavanju zakona o združenem delu tako v delovnih organizacijah kot tudi v drugih organizacijah združenega dela. Pričakovati je ustrezne podzakonske člene, ki bodo pobliže uravnavali določila zakona. To pa ne pomeni, da v temeljnih organizacijah združenega dela samoupravnih členov, ki so skladni z zakonom o združenem delu ni možno uveljavljati že sedaj. Prav tako lahko uspešno delamo na področju rasti organizacije združenega dela, pri napredku poslovanja, izboljšanju produktivnosti dela, pri izdelavi razvojnih načrtov, o katerih in o čemer razpravlja celoten kolektiv. Nič manj pa ni važno, da se delavci podrobno spoznajo s pravicami, ki jim jih daje zakon. Jasno pa je, da ne moremo govoriti samo o pravicah. Obstojajo tudi obveze in odgovornost, ki jih zakon v osnovi upošteva, ko obravnava medsebojna razmerja. Tu je največ novitet, ki pa lahko ostanejo mrtve črke na papirju, čim jih delavci ne spoznajo in čimprej ne uporabljajo pri svojem vsakdanjem delu.

Znano je, da je prišlo do bistvenih sprememb pri pravicah odločanja, zaposlovanja, odnosov pri prekinitvi delovnega razmerja, disciplinskih ukrepih itd.

Vse to so novosti, ki direktno vplivajo na status in položaj de-

lavca v združenem delu. Nobenih razlogov ni, da bi se te novosti že ne izpeljevale. Rok dveh let ni dan za to, da bi čakali, ampak da bi bile določbe zakona v tem obdobju zagotovo realizirane.

Pomoč, ki jo nudijo posamezne ustanove ali organizacije delavcem, ne bi smela imeti le komercialnega značaja, v resnici pa so motivi čisto drugi kot prava pomoč. Različna posvetovanja so lahko odlična ali pa prav slabo pripravljena. V prvem primeru je cilj odkrit, ko gre za to, da bi samoupravljavce informirali in jim dali napotke za delo. V drugem pa gre bolj za to, da se uradno opravi neka akcija ne glede na to, ali je bil smoter dosežen ali ne.

Končno ne smemo pozabiti, da uresničevanje določil zakona o združenem delu ni samo naloga delovnih ljudi v delovnih organizacijah. Sodelovanje je potrebno na vseh forumih, od najvišjih pa vse do krajevnih skupnosti.

Pojasnilo bralcem

Januarska številka Našega dela letos zaradi objektivnih razlogov pa tudi subjektivnih (dopisniki so se potuhneli) ni izšla. Kljub temu je bilo pripravljenih nekaj člankov in jih v tej številki objavljamo. Njihova vsebina je zaradi tega časovno malo odmaknjena, vendar upamo, da bodo le zanimivi.

Urednik

Papirna industrija Kanade v letu 1977 optimistična

Predstavniki največjega proizvajalca časopisnega papirja v svetu Abitibi Paper & Co., Toronto, je izjavil, da bodo kanadske tovarne v tem letu koristile proizvodne kapacitete 87 do 88%. Izvoz časopisnega papirja v ZDA, ki bodo povečale potrošnjo za 5 odstotkov, se bo dvignil za 150.000 ton na 6,5 milij. ton, izvoz v prekomorske države pa se bo povečal na 1,5 milij. ton. Položaj Kanade med proizvajalci časopisnega papirja osvetljujejo podatki proizvodnje v letu 1975: Kanada 7.679.000 ton, ZDA 3.564.000 ton, Švedska 1.310.000 ton, Finska 1.070.000 ton, SZ 1.500.000 ton in Japonska 2.425.000 ton.

Vir: Finanz und Wirtschaft 7, 26. 1. 1977

Šele ko bodo tudi transportne poti med vodočistilno napravo, premazom in V. PS na red, bo celoten kompleks dobil pravo sliko. (Pogled z južne strani, 2. febr. 1977. Foto: Edvard Anžur)

Programska in problemska konferenca OO ZSMS Papirnice Količevo

KOLIČEVO, JANUAR, FEBRUAR — V petek, 28. 1. 1977 je bila programska in problemska konferenca ZSMS Papirnice Količevo.

Konferenca je bila uspešna, saj je bilo na njej sprejetih nekaj zelo pomembnih sklepov.

Dnevni red je imel poleg obveznih še tri pomembne točke: predlog akcijskega programa OO ZSMS za l. 1977, predlog finančnega načrta za l. 1977 in problematiko delovanja mladinske organizacije in problematika v zvezi z razvojem podjetja.

Ad. 1. Pod točko je bil obravnavan akcijski program dela za l. 1977. Predsedstvo OO ZSMS je akcijski program zelo dobro pripravilo in je tudi precej obširen. Poleg specifičnih dejavnosti, ki spadajo v okvir ZSMS, je program zasnovan tudi mnogo širše, kot je na primer stalno družbenopolitično izobraževanje, predlaganje mladih aktivnih in sposobnih mladincev v vrste ZK; pri tem se moramo zavedati, da so mladi baza, iz katere naj črpa ZK svoje člane, saj so mladi že po svojem karakterju najbolj revolucionarni del družbe.

Pred nami je tudi naloga reorganizacije OO ZSMS po TOZD vzporedno z reorganizacijo podjetja po TOZD.

Nič manj ni pomembno sodelovanje ZSMS in ostalih družbenopolitičnih organizacij ter samoupravnih organov. Bistveno pri tem je, da delegatski sistem zaživi v vsej svoji popolnosti.

Potrebno bo preiti na točko, ko bo samoupravni organ sklican na pobudo družbenopolitične organizacije in ne več na pobudo nekaterih vodilnih delavcev. Pri družbenopolitičnih organizacijah je treba preiti na neko koordinacijo dela in predhodnega dogovora o rešitvi določenega problema, preden se začne razprava oz. reševanje na širši osnovi. Odpade naj praksa, da vsaka organizacija zase in po svoje rešuje nastali problem oz. situacijo. Tudi naša mladinska organizacija se bo vključila v tekmovanje za najboljšo OO ZSMS v OZD in v tekmovanje za najboljšega mladega samoupravljavca in inovatorja.

V svojem programu imamo tudi obravnavo in analizo zaključnega računa in drugih gospodarskih gibanj v podjetju in gospodarskih gibanj v širši družbenopolitični skupnosti.

Poživiti želimo tudi informativno dejavnost. Sodelovali bomo na republiških mladinskih delovnih akcijah. Povezovali se bomo z ostalimi OO ZSMS na nivoju SOZD Slovenijapapir in z ostalimi OO ZSMS v občini.

Sodelovali bomo tudi pri športnih srečanjih. Pomembna točka našega programa pa je tudi stalno spremljanje stabilizacijskega programa in prispevati k uresničevanju le-tega.

Ad. 2. V zvezi z našim akcijskim programom smo sprejeli tudi finančni načrt naše OO ZSMS, ki ga bomo predložili ustreznim službam, da nam v delitvi sredstev po zaključnem računu samou-

pravni organi zagotovijo ustrezna sredstva.

Ad. 3. Pod zadnjo točko dnevnega reda smo ugotovili in analizirali težave, ki jih ima mladinska organizacija pri svojem delu. To so sodelovanje na športnih tekmovanjih, ko je treba mladincem omogočiti izostanek iz podjetja za nek določen, čeprav minimalen čas, šolanje ob delu itd.

Mladi ne stojimo ob strani problemom, ki se pojavljajo v sami delovni organizaciji. Predvsem nas zanima problem kadrov ob zagonu KS III. Stojimo na stališču, da je potrebno pripravljati kadre že sedaj in obenem rešiti vprašanje, ali bo papirni stroj I še naprej obratoval. Od tod bi v primeru, da PS I ne bi obratoval, dobili in usposobili tudi kadre za KS III.

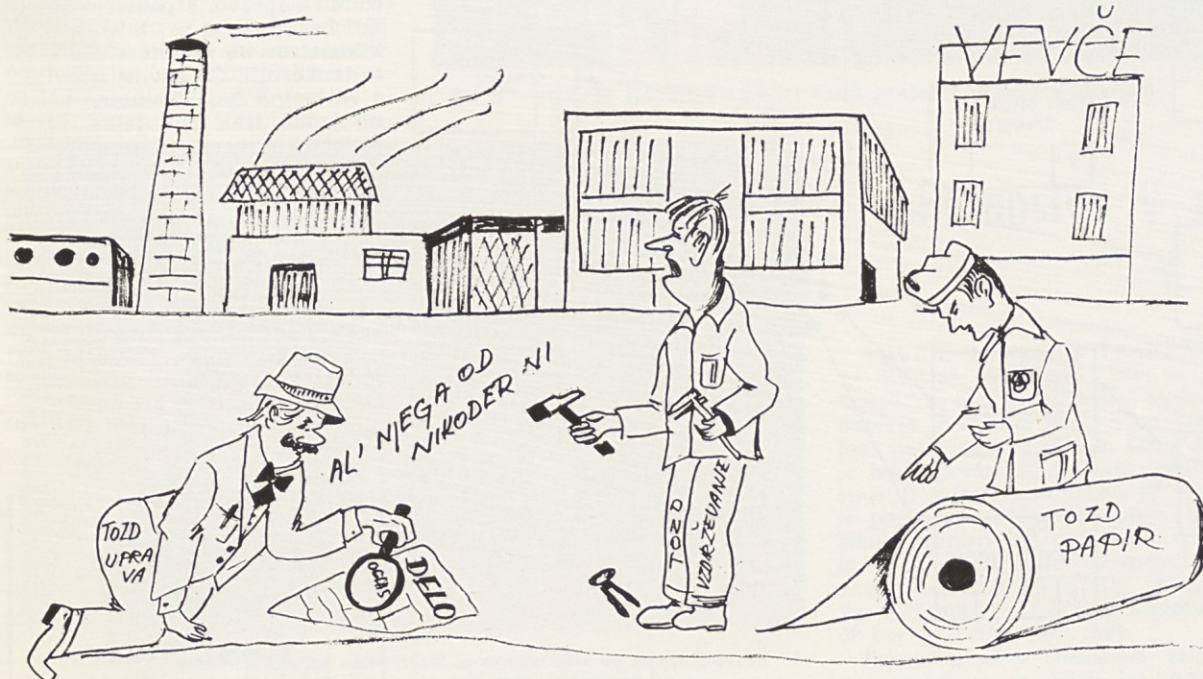
Prav tako se bomo vključili v reorganizacijo podjetja v TOZD, ker menimo, da je to ta trenutek najnujnejše, zlasti pa, ker bo s tem zaživele tudi samoupravljanje in delegatski sistem v največji meri.

Obenem s tem se bodo pričele tudi priprave na reorganizacijo mladinske organizacije po TOZD. Treba je pripraviti analizo, koliko OO ZSMS bo potrebno ustanoviti v OZD, pripraviti programe dela in organizirati koordinacijski svet.

Poleg tega ne moremo mimo organizacijskih problemov v sami delovni organizaciji in mimo uresničevanja stabilizacijskega programa.

Sklepi, ki smo jih na konferenci sprejeli, se nanašajo na posamezne točke iz dnevnega reda in bomo tudi poskrbeli, da se bodo le-ti uresničili čim prej in v največji možni meri.

Bizjak Mija

Brez besed

Krško obratuje s povečano zmogljivostjo

V Krškem, tovarni papirja »Djuro Salaj«, deluje poizkusno tudi že novi del obratov. Z novimi napravami se bo proizvodnja celuloze dvignila od sedanjih 60.000 na 160.000 ton letno, papir pa od sedanjih 80.000 ton na 130.000 ton letno. Od tega bo

120.000 ton roto papirja, 10.000 pa ovojnega.

Sredstva za nove investicije so bila delno pridobljena doma, delno pa v tujini. 14 milijonov dolarjev je prispevala Madžarska, ki je vsako leto zainteresirana vsaj za 40.000 ton celuloze.

R. S.

Kaj je z načrtovanjem v naši tovarni?

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR
— Opažamo, da v Papirnici Vevče kljub dolgoletni tradiciji na tem področju izredno šepamo. To je bil verjetno tudi razlog, da smo leta 1973 naročili pri Zavodu za organizacijo poslovanja v Ljubljani študijo **METODOLOGIJE PLANIRANJA**.

Splošen osnutek je bil izdelan v avgustu 1973, konkreten predlog nalog pri načrtovanju za Papirnico Vevče pa septembra 1973. Za to študijo smo plačali Zavodu za organizacijo poslovanja okrog 5 milijonov starih dinarjev.

Nekaj odstavkov iz uvodnih misli priloženega predloga o metodologiji načrtovanja (stran 4): V večini primerov se pri obliki in vsebini načrta držimo tradicije iz prejšnjih let. Spreminjajo se številke, ostaja pa dosedanja metodologija načrtovanja. Možno je, da gojimo napačno metodologijo načrtovanja!

Kakšno vlogo ima letni načrt? Ali je to samo izdelek, ki ga pripravi organizacijsko analitska služba in gre potem v obravnavo na izvršilni odbor in DS, potem pa največ časa počiva v predalu? Načrt sicer imamo, vendar večini delavcev bolj ustreza svoboda pri odločanju, ker se itak pridružijo načelu, da »dajo vse od sebe, kar je v njihovi moči«.

Drugačno vlogo ima letni gospodarski načrt tam, kjer praktično služi kot organizacijski pripomoček, ki **omogoča doseči zastavljene cilje** ob najnižjih stroških. Tu je načrt prisoten na mišah in sestankih skozi vse leto. Z njegovo kontrolo (z doseganjem načrtovanih nalog) pripravljamo neprestano nove ukrepe za doseg zastavljenih ciljev.

Na strani 5 osnutka predloga o metodologiji načrtovanja je zastavljeno vprašanje, kdo naj načrtuje? Odgovor je sledeč: Letni

načrt ne more biti izdelek organizacijsko analitske službe, ampak je to izid dela vseh vodilnih delavcev v podjetju.

Direktor in organizacijsko analitska služba naj bosta samo organizator načrtov, sestavljajo pa naj jih tisti delavci, ki so odgovorni za njihovo izvajanje. Praksa je namreč pokazala, da so ljudje slabi izvajalci »tujih« načrtov in dobri izvajalci »svojih«.

Vsako področje naj načrtuje tisti, ki ima boljši vir informacij. K nalogam posameznih vodij sektorjev, obratov in služb je bil priložen gantogram (shema nalog pri sestavi gospodarskega načrta), iz katerega je tudi viden vrstni red nalog (številka aktivnosti), kdo je odgovoren za nalogo in rok trajanja aktivnosti. Glede gantograma!

Za posamezna področja načrtovanja so bili izdelani tudi ustrezni formularji. Po posebni metodologiji načrtovanja naj bi delali tudi v letošnjem letu. To bi bilo pomembno še posebno zaradi tega, ker imamo pred sabo samoupravno organiziranje tozdov.

Vodja plansko analitske službe je 7. oktobra 1976 kljub temu, da bi vsi odgovorni v tovarni morali poznati metodologijo načrtovanja, ročno (zato baje ni bilo na razpolago ustrezne daktilografkinje) napisal **načrt za pripravo podatkov in izdelavo poslovnega načrta za leto 1977**. Tu so bili za vsa področja načrtovanja izdelani tudi roki in to za vse službe in obrate.

Ker stvari niso tekle tako kot bi morale, je vodja plansko analitske službe večkrat opozoril na strokovnem svetu in kolegiju, da s poročili za sestavo načrta kasnimo.

Izid je ta, da načrta ni. Menim tudi, da je bolje, da ga ni, kot pa da se iz leta v leto vleče načrti, ki so slabi in za realno kontrolo stanja v tovarni neuporabni.

Dostikrat se izgovarjamo, da smo imeli v tovarni že dobro načrtovanje, pozabljamo pa sledeča dejstva:

— študijo metodologije načrtovanja smo verjetno naročili ravno zato ker načrtovanje ni bilo takšno, kot bi moralo biti;

— v prejšnjih načrtih so le redko sodelovali delavci iz neposredne proizvodnje oziroma tisti, ki so za izvajanje odgovorni;

— zaradi relativno majhnih sprememb v tovarni (tovarna še ni imela toliko samostojnih obratov) so se načrti lahko prepisovali ali so se delale majhne korekture, metodologija pa je bila vedno ista;

— tovarna je postala velika, poglobljeno samoupravljanje pa je dalo posameznim obratom večjo samostojnost in s tem tudi večje potrebe po nadzoru svojega dela;

— oblika načrta in metodologija načrtovanja, kakršna je bila pred desetimi in več leti, pa v nobenem slučaju ne more več ustrezati sodobnim zahtevam;

— zakon nas sili v samoupravno organiziranje po tozdih. Tehnično-ekonomski del priprav za dobro organiziranje tozdov pa je dobra priprava načrta po tozdih in delovnih skupnostih. Naj pripomnim, da nam je že leta 1973 Zavod za organizacijo poslovanja pripravil metodologijo načrtovanja po obratih oziroma bodočih tozdih. Če bi se že takrat resno lotili dela, bi imeli danes precej lažje delo pri ustanavljanju tozdov. S tem bi bila postavljena tudi čista ekonomska baza.

Stvari v zvezi z načrtom so osvetljene predvsem zaradi tega, da bi se v prihodnje na tem področju kaj premaknilo naprej in da ne bi krivca za slab in pozni načrt za leto 1977 iskali na napačnem mestu!

Prispevek o problematiki načrtovanja je pomemben tudi zaradi tega, ker se postavljajo nove zahteve, da nam pri organiziranju tozdov pomaga Zavod za organizacijo in poslovanje. Prvi del pomoči nam je zavod že dal z metodologijo načrtovanja, vendar smo ugotovili, da raje delamo po stari, ustaljeni metodi. Tisti, ki bo delal pri organizaciji tozdov, bo zahteval najprej načrt, na podlagi katerega bo razvijal nadaljnjo organizacijo. Načrt bo pozen in verjetno tudi tako slab, da si pri novem organiziranju z njim ne bomo mogli dosti pomagati. Zavod bo moral v tovarni najprej posneti obstoječe stanje, kar bo osebi, ki bo na tem delala, pa

tudi vodilnim delavcem v tovarni vzelo precej časa.

Res je stanje v tovarni in verjetno tudi v drugih podjetjih takšno, da raje verjamemo drugim strokovnjakom in ti nas običajno preganjajo, da delo hitreje teče, vendar to že kaže na določeno nezaupanje v lastne ljudi in njihove sposobnosti, kar pa v nobenem primeru ni zdravo za medsebojne odnose in zdrav razvoj podjetja.

Potrdila o tem, da nam bodo drugi postavili najidealnejšo obliko organizacije, pa četudi gre samo za finančni del, ni nobene. Tudi novi zakon o združenem delu predpisuje samo nekatere oblike organizacije, ki se predvsem nanašajo na samoupravno organiziranost in finančno poslovanje, vse ostalo pa je prepuščeno specifičnosti posameznih podjetij.

Na podlagi izkušenj iz preteklosti bi se kazalo bolj opreti na lastne moči, še posebno ker menim, da imamo dovolj strokovnih ljudi, ki bi z malo volje znali speljati še tako nalogo. Po podatkih izobraževalnega centra imamo na šolanju ali je že končalo šolo za organizacijo dela in ekonomsko šolo v Mariboru deset slušateljev! Pri razvijanju nove organizacije je zelo pomembno to, da četudi naredimo napako, jo bomo zaradi dobrega poznavanja dela lahko hitro odpravili. Res pa je, da v tem slučaju ne bi imeli vzroka, da krivdo za težave ali nelogičnosti v organizaciji prenašamo na druge, kar zelo radi počnemo. Vsi dobro vemo, da pri organiziranju tozdov stvari tečejo počasi, ker se bojimo dodatnega dela. Bojimo se tudi anomalij, ki bi eventualno nastale v osebnih dohodkih. Eno in drugo lahko rešimo edino sami, kajti delati bomo morali prej ali slej, viški dohodka (v obratih — tozdih) pa tudi vemo, da še vsaj nekaj let, dokler niso zagotovljeni čisti tržni odnosi in točno zajemanje stroškov, ne bodo zgolj odraz večje produktivnosti dela in osebnega prizadevanja pri delu. S tem pa še ni rečeno, da se to ne da doseči. Organizacijo je treba »piliti« in pomanjkljivosti odpravljati sproti. Uspeh prav gotovo ne bo izostal. Šele ko bo to urejeno, se bomo lahko več posvetili nagrajevanju po delu in tudi načrti bodo takšni, kot se za moderno tovarno spodobi.

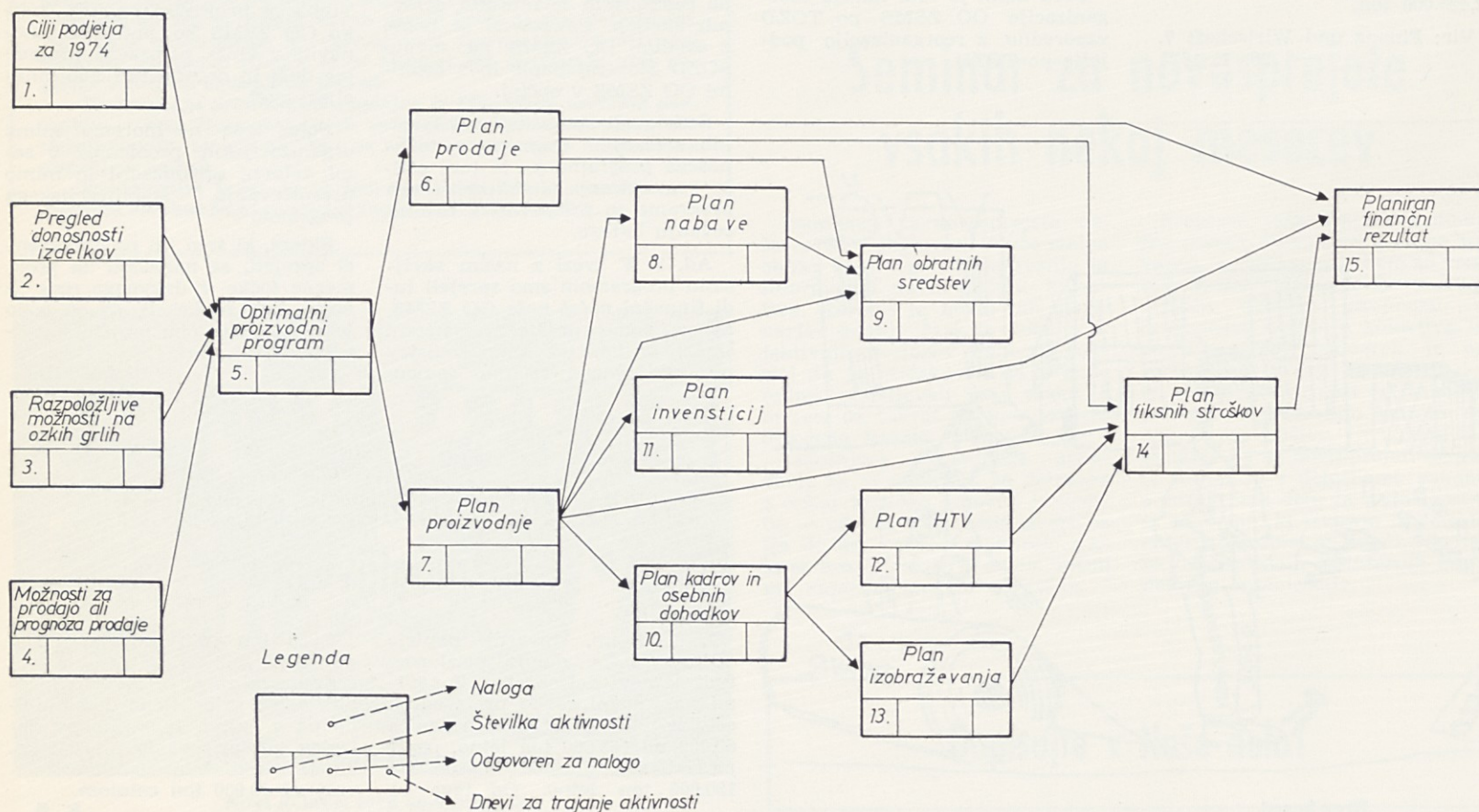
B. I.

VSEBINA LETNEGA GOSPODARSKEGA NAČRTA

področje	odgovoren
1. Cilji podjetja za prihodnje leto	direktor
2. Pregled izdelkov po donosnosti	vodja org. anal. službe
3. Razpoložljive možnosti na ozkih grlih	tehnični direkt.
4. Možnosti za prodajo ali prognozo	komercialni dir.
5. Optimalni proizvodni program	vodja org. anal. službe
6. Načrt prodaje	komerc. direktor
7. Načrti proizvodnje	tehnični direktor
— načrt tapetnega oddelka	vodja TOZD
— načrt premaznega oddelka	vodja TOZD
— načrt osnovne proizvodnje	vodja TOZD
— načrt energetike	vodja TOZD
— načrt vzdrževalnih delavnic	vodja TOZD
8. Načrt nabave	komerc. direktor
9. Načrt obratnih sredstev	vodja fin. rač. sek.
10. Načrt kadrov in osebnih dohodkov	vodja spl. sekt.
11. Načrt novih investicij	vodja inv. odd.
12. Načrt HTV	vodja HTV
13. Načrt izobraževanja	vodja izobražev.
14. Načrt fiksnih stroškov	vodja str. knjig.
15. Načrt finančnega uspeha	vodja fin. rač. sl.

Odgovorni sodelavci so zadolženi za načrtovanje na svojem področju in tudi za kontrolo o doseganju načrtovanih dosežkov.

HEMA NALOG PRI SESTAVI GOSPODARSKEGA PLANA

Papir iz kamna?

Vzhodnonemški strokovni časopis »Zellstoff und Papier« piše, da je lahko napraviti visokovredni papir iz bazalta, lehnjaka ali peska. Sovjetski iznajditelj je izumil napravo, s pomočjo katere tali bazalt in ga pri hitrosti dveh kilometrov na minuto vleče v zelo tanke niti. Če te niti napojimo z raztopino fenolaldehida, nastane tenak trak polizdelka, ki je podoben rjavemu natron papirju. Po nadaljnji obdelavi ob dodatku kaolinskega prahu dobimo snežno bel papir, mehak kot svila. Njegova debelina dosega komaj petino debeline ostalih papirjev, je pa mnogo vzdržljivejši. Zaradi jakosti moremo ta »papir iz kamna« mnogo hitreje potiskovati na rotacijskih strojih, kar spet prispeva k izboljšanju proizvodnje časopisov. Odtis se pri novem papirju baje pojavlja zelo čisto in jasno.

**Dopisujte
v svoj
časopis!**

35 let JLA

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR

— »Lep pozdrav vsem, ki ste se danes zbrali, posebno pa predstavnikom JLA, predstavnikom občinske skupščine, predstavnikom vodstev občinskih organizacij SZDL, ZK, ZRVS, ZKB, predstavnikom družbenopolitičnih organizacij KS Vevče—Zg. Kašelj, predstavnikom družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov papirnice Vevče, taborniške organizacije in mladinske pohodne čete. Še posebno pa pozdravljam prisotne aktivne udeležence NOB, člane organizacije ZZB, ki so bili soustvarjalci zgodovine naših narodov in oboroženih sil naše JLA. Letos mineva 35 let, odkar je bila v majhnem bosanskem mestecu Rudo ustanovljena prva proletarska brigada, to pa je tudi rojstni dan naše JLA. V počastitev temu prazniku je namenjena tudi ta proslava. Krajevna organizacija ZRVS Vevče—Zg. Kašelj pa bo ob tej priložnosti razvila svoj prapor.«

To so bile pozdravne besede povezovalke sporeda na proslavi dneva JLA, ki je bila 20. decembra 1976 v Kulturnem domu na Vevčah; namenjene so bile prisotnim krajanom in gostom, ki so napolnili dvorano do zadnjega prostora. Proslavo sta organizirali KO ZRVS in ZZB Vevče—Zg. Kašelj.

Slavnostni govornik je bil komandant vojašnice »Bratstva in enotnosti« polkovnik TORC, ki je med drugim poudaril neprecenljive zasluge tovariša Tita za razvoj oboroženih sil in SLO, za vodenje neuvrščene SFRJ kot tudi za povezanost delovnih ljudi in občanov z JLA.

JLA je bila že od vsega začetka naša vojska, se pravi, ljudska vojska, saj so v njej sodelovali tako najmlajši pionirji, žene in možje. Zato je dan JLA praznik ne samo vojakov, pač pa tudi vseh nas. Tudi pionirji in gojenci VVZ Vevče so s skrbno naštudirano zbornico recitacijo »Mladinske brigade« in z narodnimi pesmi pod vodstvom tov. Irene in Janje čestitali vojakom ob tem pomembnem prazniku.

V nadaljevanju kulturnega sporeda so nadvse uspešno sodelovali tudi pripadniki JLA, ki so s tem dokazali, da jih poleg izpolnjevanja vojaških dolžnosti družijo tudi kulturno in družabno življenje, ki je v naših oboroženih enotah zelo lepo razvito. Tako je pevski zbor vojašnice »Bratstva in enotnosti« zapel pesmi: »Na juriš«, »Bleda luna« in »U svitanju zore«.

Šest vojakov pa je izvedlo recital o 35-letnici JLA z naslovom »Sončna stran njenega imena«.

Ob tej priliki je bilo za dosežanje dela pri oblikovanju naše samoupravne socialistične skupnosti in SLO podeljeno nekaterim članom ZRVS Vevče—Zg. Kašelj več pismenih priznanj ter bronastih, srebrnih in zlatih plaket. KO ZRVS Vevče—Zg. Kašelj in II. grupi odredov pa sta bili podeljeni srebrna oz. zlata plaketa Občinskega odbora ZRVS.

Priznanja in plakete je podelil tajnik Občinskega odbora ZRVS tov. Rojc Franc.

Svečano je bilo izvedeno tudi razvitje prapora KO ZRVS Vevče—Zg. Kašelj. Prapor je tov. Albin Vengust v imenu pokrovitelja razvitja, Papirnice Vevče, predal predsedniku KO ZRVS Vevče—Zg. Kašelj tov. Francu Cerku. Ta je prapor predal praporščaku naše organizacije tov. Radu Aliču. Oba sta se zahvalila za izkazano čast in zaupanje s krajšim priložnostnim govorom.

Proslavo pa je ob pričetku popestril z izvajanjem državne himne, s koračnicami in z venčkom partizanskih pesmi renomirani PPO Vevče pod taktirko tov. Ignaca Zajca.

Na proslavi so se zbrali tudi praporščaki vseh kulturnih, športnih, humanitarnih, družbenopolitičnih organizacij in društev iz naše KS in tako na izvirni in neposreden način dali poudarek razvitju prapora naše organizacije in prazniku JLA.

Vsi nastopajoči so izpeljali spored zelo uspešno, za kar so bili vsakokrat nagrajeni z neprikritim odobravanjem in dolgotrajnim ploskanjem.

Ob zaključku proslave se je povezovalka sporeda, tov. Slavka, zahvalila vsem prisotnim za obisk, izvajalcem pa za uspehi nastop, pripadnikom naše armade in njihovim starešinam pa izrekla iskrene čestitke za njihov praznik.

Nato je proslavo dneva JLA zaključila z besedami: »Ob zaključku današnjega praznovanja izražam v imenu prisotnih iskrene čestitke tov. Titu — vrhovnemu komandantu oboroženih sil — vojskovodji osvobodilnega boja naših narodov za praznik JLA in podpiramo predlog o podelitvi naziva doktorja vojaških ved našemu vrhovnemu komandantu oboroženih sil SFRJ. Zelimu mu še vrsto let uspešnega vodenja naših oboroženih sil in narodov naše samoupravne socialistične jugoslovanske skupnosti.« (Dolgotrajno ploskanje prisotnih.)

Proslavi je sledilo krajše družabno srečanje pripadnikov JLA, članov ZZB, ZRVS in gostov v prostorih papirniške restavracije.

Predsednik KO ZRVS Franc Cerk prejema prapor v varstvo

Taborniki odreda »Pugled« so razvili svoj prapor

VEVČE, DECEMBER — Nekaj besed bi rad povedal o kratki zgodovini naših tabornikov v krajevni skupnosti Vevče — Zg. Kašelj, o taborniški organizaciji in o naši prehojeni poti od 28. 3. 1975, ko se je prvič sestel iniciativni odbor. Ideja, da bi taborniško organizacijo oživel tudi na našem področju, je padla na plodna tla. Na našem področju je veliko otrok, saj je naša šola med največjimi v Sloveniji. Ti otroci imajo po izpolnitvi šolske obveznosti še veliko časa. Otroci je zelo dovzeten za razne zunanje vplive, ki pa niso vedno pozitivni in ki ravno osnovnošolsko mladino ne vodijo do bodočih članov naše samoupravne socialistične skupnosti. Menim pa, da je taborniška organizacija tista, ki mladega človeka vzgaja in v veliki meri prispeva k vsestranskemu oblikovanju mladega človeka. Taborniški odred čuva in neguje revolucionarne tradicije, to pove že naslov našega taborniškega odreda, saj menim, da med nami ni nikogar, ki ob besedi »Pugled« ne dobi asociacije na našo NOB. Taborniki pa so tudi važen člen v sistemu obrambe in zaščite naše socialistične skupnosti. Gojimo bratstvo in enotnost mladih. Razvijajo pa se tudi vse pozitivne človeške lastnosti, kot so delavnost, tovarištvo, iskrenost, skromnost, vztrajnost, iznajdljivost, hrabrost in drugo. Seveda pa smo taborniki tudi veliki ljubitelji narave in skušamo razumeti njene zakone ter čimbolje spoznati njeno floro in favno. Pri svojih članih tabornikov razvijamo tudi smisel za družbena dogajanja in za aktivno delo.

To so smotri in cilji taborniške organizacije, ki so bili prisotni ob ustanovitvi Taborniškega odreda na Vevčah. Začeli smo iz nič, bili pa smo polni elana in prepričani, da bomo z izdelanim programom pridobili veliko mladih ljudi, na katerih bomo gradili naprej.

V dobrem letu, kar smo zbrani, smo veliko naredili. Naš program je obsegal od udeleževanja na taborniških tekmovanjih do udeleževanja v Planinskem društvu, krajevni skupnosti, sodelovanju

Praporu in taborniškim ciljem bodo ostali zvesti

Predsednik KS Vevče - Zg. Kašelj, tovariš Drago Černe, razvija prapor

smo tudi na pohodih »Ob žici okupirane Ljubljane« in se udeležili proslave v Dražgošah. Vse skozi smo se izobraževali v naših taborniških veščinah. Taborniški odred »Pugled« je tako postal, da je že preko sto aktivnih. V svojih vrstah imamo šolanega kadra za vodstvo MC, načelnika, topografista, propagandista in celo dve republiški sodnici. Veseli in srečni smo, da ravno sedaj, ko praznujemo rojstni dan naše domovine, razvijamo tudi naš prapor. Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil krajevni skupnosti Vevče—Zg. Kašelj, Papirnici Vevče, tov. Jurčevi za vsestransko pomoč in razumevanje. Veseli bi bili, če bi nam še v bodoče stali ob strani in nam pomagali. Mi pa se bomo trudili, da ne bomo izrabili njihovega zaupanja.

Zelimo aktivnega sodelovanja še z drugimi taborniški odredi, predvsem z odredi v naši občini. Zato tudi aktivno podpiramo idejo o ustanovitvi Občinske zveze tabornikov. Vsi, ki ste naši organizaciji naklonjeni, se lahko tudi včlanite v njo in sicer kot prijatelji organizacije — tak je uradni naziv. Prijatelji organizacije pomagajo taborniški odredu z

občasnimi deli, pač kolikor jim čas dopušča. — Teh nekaj misli je povedal tov. Vilfan ob proslavi.

Za tem je bil kulturni program, v katerem so sodelovali skoraj vsi taborniki. Med programom je tov. Drago Černe, predsednik Krajevne skupnosti Vevče—Zg. Kašelj, razvil prapor in ga predal starešini odreda, ta pa ga je dal v varstvo zastavonoši — taborniku Marku Smrekarju.

Na koncu so se taborniki zahvalili vsem staršem in drugim, ki so prišli na proslavo in tako dali vedeti, da bodo še pomagali pri vzgoji mladega človeka, da se bo ta oblikoval v aktivnega člana naše socialistične skupnosti.

DIV

**Dopisujte
v svoj
časopis!**

Gostujoči vojaki kasarne »Bratstva in enotnosti« so udeležencem kvalitetno priredili recital »Sončna stran njenega imena«

Prvenstvo v smučarskih tekih občine Moste-Polje v Planici 6. februarja 1977

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR — Zjutraj 6. II. 1977 nas je v Kranjski gori pozdravilo močno deževje, v Planici pa so med dežjem naletavale snežinke, tako da je bilo vprašanje, če bodo tekači spustili v smučino. Okoli 10. ure je prenehalo deževati. Kljub slabemu vremenu in mokremu snegu pa ni manjkalo tekmovalne vneve okoli gostilne »Dr. Mihi«. Vsi smo mazali in drgnili na smučki kar je prišlo pod roke.

Tekmovanje v trimskem teku na smučeh se je začelo ob 10.15.

Na 3500 m dolgo progo so spuščali vsako minuto po enega tekmovalca. Kljub veliki časovni razliki se je zgodilo, da so po trije zagrizeni tekači pritekli v cilj istočasno, padali v sneg in hropeče lovili sapo. Tek po južnem snegu utrudil in zadil še tako močne trimčkarje.

Ko so okoli poldvanajste ure sopihali proti cilju zadnji tekači oziroma tekačice, se je že pokazalo izza Ponc sonce, ki je na razžarjenih licih brhkkih deklet ob pomoči vetra sušilo kapljice

prelitega truda. Iz papirnice Vevče se je občinskega prvenstva v tekih na smučeh udeležila četverica. Vsi so solidno »garali«. Če bi imela tekača pri moških nad 35 let s povprečnim izidom, bi se ekipno lahko visoko uvrstili.

V »A« kategoriji so se Vevčani takole uvrstili:

- 8. mesto — Zapušek Andrej
- 12. mesto — Dečman Bojan
- 20. mesto — Košir Franc
- 22. mesto — Cvetko Edo

Z. A.

Nekaj besed z delavci, ki pridejo od drugod

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR — Tovariš Milisav Mitrović je na Vevčah komaj dober mesec dni. Dela kot pomočnik zavijača papirja v obratu za premazovanje. Doma je iz krajev Petkovača, občina Bijeljina, BiH. Star je 22 let.

Mogoče bo njegovo mnenje mnenje večine delavcev, ki prihajajo iz drugih republik, morebiti pa se od njih tudi razlikuje. Na nekaj vprašanj je odgovoril:

— Tovariš Mitrović, kaj te je privedlo do tega, da si prišel v Slovenijo, in to v Papirnico Vevče?

Slišal sem, da je delo v Papirnici Vevče čisto, ne preveč težko, ker je mehanizacija dokaj dobro razvita, in tudi, da plače niso premajhne. To pa so tri stvari, ki mladega človeka pritegnejo. Leta 1973 sem delal pri Energoinvestu na Črnučah. Imel sem velik stanovanjski problem, zato sem pred odhodom v JLA odšel domov. Po odsluženju vojaškega roka sem nekaj časa honorarno delal v luki na Rijeki. Nestalnost dela me je motila.

Vesel sem in skoraj presenečen, da so me starejši delavci sprejeli s spoštovanjem. Malo me učijo slovensko, tako da že kar razumem, govoriti pa bo težje. Tovarištvo je dobro. Nisem še opazil, da bi nastopilo karkoli neprijetnega zaradi narodnostne razlike.

— Kakšni so bili tvoji splošni vtisi ob prihodu v tovarno?

V okolju in življenju je precejšnja razlika, tako da človeka lahko zadovoljuje. Tako v tovarni kot izven nje sem se hitro znašel.

— Imaš stanovanjsko vprašanje rešeno?

Za svoja leta da. Pozneje bo treba kako drugače. Zaenkrat sem podnajemnik in stanujem v Mostah.

— S čim se ukvarjaš v času izven dela?

Sem še mlad, zato sem večinoma v stanovanju in poslušam glasbo. Na lastnem magnetofonu

imam posnetih precej skladb, seveda največ modernih. Ob večerih pa grem rad s prijateljico v kino.

— Ali se nameravaš izpopolniti v papirniškem ali ti je morda všeč kak drug poklic?

Če mi bo uspelo napraviti kako šolo ali daljši tečaj, bi rad postal vodja enega od strojev v delavi papirja ali vsaj pomočnik. Všeč mi je upravljanje s strojem in odgovornost pri stroju.

— Kakšne želje imaš in kakšne načrte za bodočnost?

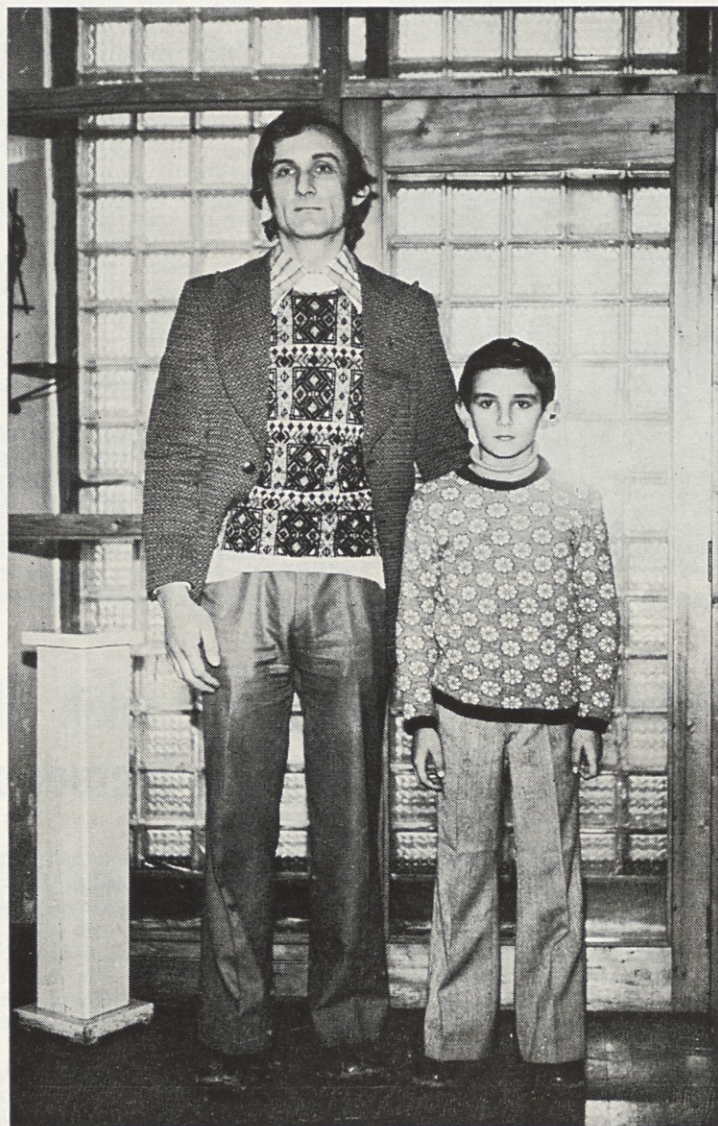
Želim se nekje ustaliti, morda na Vevčah. Seveda moram rešiti stanovanjsko vprašanje. Rad bi se oženil in ustanovil družino, kar pa brez stanovanja ne bo šlo. In še eno željo imam. Da se zahvalim za razgovor. Vesel sem, da se zanimate za novega mladega delavca in za njegovo življenje in počutje v tovarni in izven nje.

Zapisal: R. S.

Zdravniška pomoč sega tudi izven tovarniških zidov Srečna oče in sin

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR — Milorad Radulović je v Papirnici Vevče od 2. 8. 1972. V Slovenijo je iz Zaječara prišel že leta 1970. Njegov sin Staniša je obolen in bil popolnoma paraliziran. Skrbni oče se je zatekel po nasvet in pomoč k obratnemu zdravniku. Uredili so, da je desetletni otrok prišel na zdravljenje v Slovenijo. Po manj kot dveh letih je lahko odvrigel berglje in vesel tekal po dvorišču. Oče Milorad je prišel v uredništvo, da bi se javno zahvalil in da bi o sreči obeh vedeli tudi drugi.

S. R.

Milorad Radulović s sinom Stanišem

Delo v zobni ambulanti in ljudje

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR

— Nekaj me je ruknilo pri »3 desno zgoraj«, po domače pravimo temu podočnjaki. Nič problemov sedaj. Nekaj stopnic in nekaj korakov po dvorišču in pomoč je tu, v domači zobni ambulanti. Kratak poseg in težave so bile odstranjene.

Sedaj, ko tovarniška zobna ambulanta deluje že dobra dva meseca, nisem mogel zdržati, da ne bi stresel malo radovednosti in pobaral prizadevno zobozdravnico dr. Jeleno Verbičevno, kako poteka delo.

Tovarišica doktor, v čakalnici sem opazil precej ljudi. Ali čakajo na zobnega ali splošnega zdravnika?

Za nas jih verjetno ni preveč. Ljudje so pač taki, da jih le še huda bolečina nažene k zobozdravniku. Pač pa prihajajo k nam oni, ki so poklicani na sistematični pregled.

Kako poteka sistematični pregled?

Iz kadrovske službe smo dobili seznam ljudi po obratih, službah ali oddelkih. Na podlagi teh seznamov kličemo vsak dan določeno število pacientov. Čas obiska smo razdelili tako, da ni nobenega nepotrebne čakanja.

Kaj je namen teh pregledov?

Ugotoviti hočemo zdravstveno stanje ust oz. zobovja, vseh pacientov-delavcev. Na podlagi tega bomo napravili analizo stanja in načrt dela. Žal je obisk zelo nereden. Ljudje se ne zavedajo, kakšne prednosti imajo, ko imajo zobno ambulanto takorekoč pred nosom, še manj pa tega, da tudi nekdo drug skrbi za njihovo zdravje in jim želi pomagati. Vzroki nerednosti so včasih res opravičljivi, kot npr. bolezen, dopust, uraden popravek ali podobno. Te bomo naknadno še poklicali na pregled. So pa vmes tudi taki, ki pridejo kadar se jim zljubi. Izven reda pa seveda motijo tekoče delo. Take bi s tega mesta prosila, naj se le držijo reda in discipline, ki nam je vsem potrebna.

Kakšna je prva slika stanja?

S. R.

Na podlagi tega, kar smo sedaj pregledali, je stanje tako, da kaže na veliko dela. Za ilustracijo povem, da zdravnik na leto lahko totalno obdela 500 otrok. Pri odraslih je ta številka še manjša, ker moramo upoštevati tudi protetiko. To pomeni, da ne morejo priti vsi naenkrat na vrsto, če pa reda ne bo, se bo zdravljenje še bolj zavleklo.

Kako bo zgedel načrt zdravljenja?

Ko bomo imeli preglede opravljene, bomo napravili selekcijo pacientov. Najprej bodo prišli na vrsto oni s hudo prizadeto žvekalno funkcijo. Potrebno bo tudi stalno sodelovanje s splošno ambulanto, kar diktirajo diagnostični postopki in morda tudi prioriteten vrstni red, ki bo včasih kar obvezen. Imamo primer, ko ima delavec popolnoma brez zoba čeljust, velik je 178 cm in tehta 52 kilogramov. Tu govorimo o podhranjenosti. Pa ne zaradi pomanjkanja sredstev. Zobje so tisti, ki ne dovoljujejo normalno hranjenje, da bi si pridobili potrebno moč za delo.

Kaj pa pacienti z bolečinami?

Bolnike z bolečinami bomo sprejemali kot do sedaj. Ob vsakem času jim je treba nuditi pomoč. Ko bomo končali z načrtnimi pregledi, bomo paciente sklicali na krajše roke in za vsakega načrtovali vsaj pol ure časa pri enem obisku ambulante za ponovni pregled, za zdravljenje in morda tudi krajši razgovor o negi zob in ust, če bo to potrebno. Pri nekaterih pacientih je to potrebno.

Kaj pa tehnika?

Če bo obljuba izpolnjena, v kar sem trdno prepričana, bo potrebna oprema za tehnična dela nared nekako čez dva in pol meseca. Dobili bomo tudi zobotehniko, ki bo to opravljal. V tem času pa bomo poleg nujnih primerov končali z analizo stanja zdravja zob vevških delavcev. Seveda pa ponovno poudarjam in prosim, da se ljudje držijo reda, sicer delo in zdravljenje ne bosta popolna.

Tovarišica doktor, za informacije hvala lepa!

Zobozdravnica dr. J. Verbičeva pri delu

Milisav Mitrović

— Z delom si začel kot pomočnik zavijača papirja v premaznem obratu. Ali ti je delo všeč?

Z delom sem zadovoljen. Je čisto in ne preveč naporno, na toplem in na suhem. Za plačo pa še ne vem, čez nekaj dni bo prva.

— Kdo te je vpeljal v delo in kaj so ti povedali?

Samega dela pri zavijanju papirja me je naučil Zurić Zudija. On je naš »glavni«. Trije delamo tam. Pojasnil mi je tudi marsikaj o organizaciji našega dela in o tovarni, kar je vedel.

— Ali poleg svojega dela poznaš tudi že ostalo tovarno?

Poznam malo. Samo kolikor je v zvezi z mojim delovnim mestom, tj. strojno in ročno dodelavo papirja. Ogledal sem si tudi papirni stroj. Proizvodnja papirja me je iznenadila. O njej do sedaj nisem niti slišal. Stroji so veliki, lepi in veličastni. Mislim pa, da bi me morali kot novince popeljati po tovarni.

— Ali je kdo od predstavnikov mladinske organizacije ali kake druge že pristopil k tebi, da bi te informiral o delu te in drugih organizacij?

O tem sem slišal na seminarju za novospregate, ki je trajal 2 dni. Tam so nas direktno seznanili tudi z vsemi organizacijami v tovarni. Imam se namen včlaniti v ZSMS, ker mislim dalj časa ostati na Vevčah.

— Kakšni so tovariški odnosi na delovnem mestu in kako se razumete v oddelku?

Srečanje z ekslibrisom

VEVČE, DECEMBER — V Kulturnem domu na Vevčah je bila od 12. do 18. decembra 1976 razstava ekslibrisov. Papirnica Vevče in Društvo Exlibris Sloveniae sta namreč pripravila zanimivo razstavo ekslibrisov. Najprej, kaj razstavo ekslibrisov. Najprej, kaj je ekslibris. Ekslibrisu pravimo je domače »knjižni znak«. Če bi prevedli latinski besedi »ex libris«, bi temu rekli »iz knjige«. Ekslibris je listek, na katerem navadno umetnik nariše nek zanimiv motiv, zraven napiše »ex libris« pa še ime in priimek. Tak listek nalepimo na prvo notranjo stran knjižnih platnic in ekslibris označuje lastništvo knjige. Ekslibris je torej lastniški knjižni znak. Toda zakaj se enostavno ne podpisemo v knjigo? Dosegli bi isto kot z ekslibrisom. Pravemu ljubitelju knjige se zdi škoda, da bi knjigo pomazal s svojim podpisom. Raje nalepi vanjo ekslibris, ki je vedno umetniško delo in zato tudi okras knjige.

Umetnikova risba na ekslibrisu navadno nekaj pove. Včasih je to res samo okras, recimo narisano cvetje, ornament ali kaj podobnega. Pogosteje pa umetnik na ekslibrisu pove nekaj o lastniku. Recimo, da je lastnik ekslibrisa navdušen zbiralec znamk. Takrat bo na ekslibrisu najbrž narisana znamka. Če je lastnik navdušen planinec, bo na ekslibrisu planinska kočja ali gora. Včasih se umetnik poigra z lastnikovim imenom, npr. Janezu Jelenu bo upodobil mogočnega jelena z velikimi rogovi.

Razstava »Ex libris« v avli kulturnega doma na Vevčah

za izdelavo ekslibrisov, primernih za tapete. O tem razpisu je »Naše delo« poročalo decembra leta 1974 in že takrat je bil podčrtan uspeh domačih umetnikov. Dva slovenska grafika sta namreč prejela prvo in drugo nagrado, šele tretje je dobil tujec. Oblikovalci tapet so uporabili prav tretje nagrajeni ekslibris, delo zahodnega Nemca Hermanna Hufferta, zelo znanega grafika. Reči moramo, da je tapeta s tem ekslibrisom izredno prijetna, uporabna ne samo za študijske sobe, knjižnice in podobno, ampak tudi za druge prostore. Prav gotovo je prva tapeta na svetu, ki ima kot motiv ekslibris. Zato bo zbudila zanimanje tudi med tujimi ljubitelji drobne grafike, ki jih bo Društvo Exlibris Sloveniae opozorilo na to tapeto.

Po otvoritvi razstave so si člani Društva exlibris Sloveniae ogledali Papirnico Vevče. Posebej jih je seveda zanimal ročno izdelan papir pa tudi delo na tapetah so si z zanimanjem ogledali. Zato so jim člani kolektiva Papirnice Vevče omogočili ogled še drugih delov tovarne, kar prvotno ni bilo v programu. Spremljevalci ekslibristov so poudarili, da takšnega zanimanja za obisk tovarne zlepa

niso doživeli. Člani Društva Exlibris Sloveniae pa so imeli nadvse ugoden vtis ob prijaznem sprejemu v tovarni, kjer so spoznali vsaj del simpatičnega delovnega kolektiva. Razstava ekslibrisov in srečanje s Papirnico Vevče bo tudi eden od mejnikov v prizadevanju Društva Exlibris Sloveniae, da razširi svojo dejavnost med delovne ljudi. Pričakujemo, da bo kdo od delavcev večškega kolektiva postal član tega društva in preživel del svojega prostega časa v lepem svetu ekslibrisov in drobne grafike. Trenutno je dr. Moškon edini večški član tega društva.

Mnenje prav vseh ekslibristov, ki so obiskali Papirnico Vevče, je izredno ugodno. Stik društva in papirničarjev je bilo za vse silno prijetno doživetje, ki ne bo šlo v pozabo. Zato čuti Društvo Exlibris Sloveniae prijetno dolžnost, da se zahvali prav vsem, ki so sodelovali pri postavitvi razstave in pri obisku v tovarni. Obenem želi celotnemu delovnemu kolektivu tudi v naprej tako velike uspehe, kakor so jih dosegali sedaj.

Rajko Pavlovc
tajnik Društva
Exlibris Sloveniae
in **Vid Vilfan**

Strokovna ekskurzija v Grafokarton

KOLIČEVO, DECEMBER — Delavci Papirnice Količevo smo si prejšnji mesec ogledali predelavo in nadaljnjo obdelavo našega kartona v zagrebškem Grafokartonu.

Pobudo za organiziranje strokovne ekskurzije je dala mladinska organizacija, ki je ekskurzijo tudi pripravila. Glede na to so si delavci poleg same tovarne v Zagrebu ogledali tudi nekatere kulturne znamenitosti v Hrvaškem Zagorju in nekatere spomenike naše revolucionarne preteklosti.

Grafokarton je dokaj moderno opremljeno podjetje za predelavo kartona. Poleg tega, da izdelujejo embalažo, jo tudi tiskajo. Embalaža, ki jo izdelujejo, zahteva precej moderno tehnologijo in je zelo kvalitetna. Imajo več modernih strojev za barvni tisk, saj tiskajo lahko tudi osemnajstbarvne reprodukcije, kar je skoraj edini primer v Jugoslaviji.

V glavnem tiskajo embalažo za bomboniere in drugo prehrabeno industrijo.

Po ogledu tovarne nam je njihov tehnični direktor povedal nekaj o razvoju podjetja.

Grafokarton predela 60 ton kartona dnevno, to je skoraj vsa proizvodnja na kartonskem stroju II. V glavnem predelujejo naš karton. Ker pa mi v celoti ne moremo pokriti vseh njihovih potreb, ga delno tudi uvažajo iz Avstrije in Italije. Njihova naj-

večja želja je, da bi lahko z našo proizvodnjo pokrili vse njihove potrebe po kartonu. Z izgradnjo našega novega kartonskega stroja pa bo ta želja prav gotovo izpolnjena.

Med krajšim pomenkom v njihovi menzi pa sem se pogovarjala tudi s predsednikom mladinske organizacije. Povedal mi je nekaj o njihovem delu, o načrtih za naslednje leto, izmenjala sva si nekaj izkušenj pri vodenju mladinskih organizacij, vendar pa za bolj podrobno razčlenitev in analizo problemov, s katerimi se mladi srečujemo, ni bilo časa.

Iz Zagreba smo se odpeljali v Stubico, kjer je bil velik kmečki upor v 16. stoletju in kjer stoji spomenik Matije Gubca.

Spomenik je veličasten, kot je pomemben prispevek tega kmečkovega upornika in revolucionarja v naši zgodovini.

Po kosilu pa smo se odpeljali še v Kumrovec. Vsi so bili navdušeni nad novim spominskim domom v Titovi rojstni vasi, saj so mnogi menili, da lepšega še niso videli. Ogledali smo si tudi Titovo rojstno hišo in spominski muzej.

Mislim, da so bili mladinci in ostali člani kolektiva z ekskurzijo zelo zadovoljni, saj je bil strokovni del lepo povezan tudi s spoznavanjem naše revolucionarne preteklosti.

Mija Bizjak

Obetajoč glas mladega, nadarjenega pevca

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR

— Dijaki 4. razreda Poljanske gimnazije se med seboj zelo dobro razumejo. Z njihovim učenjem obveznih predmetov je pač tako kot na vseh šolah — včasih gre malo bolje, včasih pa tudi škriplje. Pohvalna pa je njihova izvenšolska dejavnost, posebno na kulturnem področju.

Nadvse pa so ponosni, da imajo v svoji sredi součenca, za katerega predvidevajo in želijo, da bi bil kmalu viden predstavnik slovenskih umetnikov bodisi na opernih ali koncertnih odrih.

Ker je ta njihova nada naš sovaščan in po svojem očetu — našemu sodelavcu — pripada kolektivu, so uredništvu »Našega dela« poslali naslednjih nekaj vrstic:

Predstavljamo vam dijaka — maturanta Poljanske gimnazije in hkrati tudi študenta solo petja.

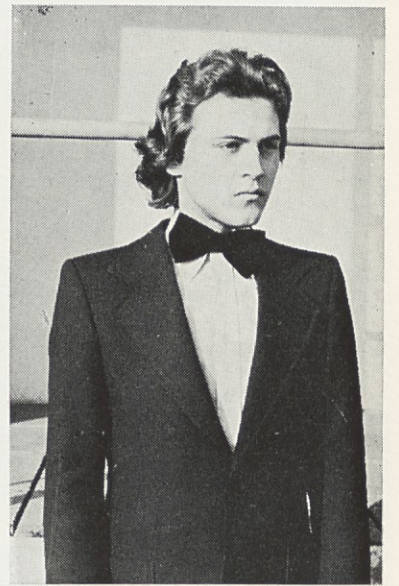
Kulturno umetniška pot Ignaca Junkarja z Vevč se je začela že v osnovni šoli v Polju, kjer so tamkajšnji pedagogi odkrili njegov izredni igralski talent.

Sodeloval je na raznih prireditvah in v igratih J. Vandota (Kekčeve dogodivščine, 1969), ter B. Nušiča (Sumljiva soba, 1971).

V gimnaziji je sodeloval v dramskem krožku pri predstavah: Vilharjeve Poštene deklice in Nušičeve Oblasti.

Tudi sam je za šolske, razredne in druge proslave režiral: A. T. Linhartova Županovo Micko in M. Marinca Kdo trka.

V tem času je začel sodelovati tudi v Sentyakobskem gledališču, kjer je pod režijskim vodstvom J. Drozga sodeloval v Frontnem gledališču. To delo smo lahko videli tudi na televiziji. Tu je poleg igralskega talenta pokazal še

Ignac Junkar

izreden glas, ki ga je pripeljal na avdicijo k svetovni operni primadoni Kseniji Vidali-Zebetovi. Zaradi izredno lepega glasu, velikega obsega in izjemne pevške estetike ga je sprejela v svojo šolo. Sedaj Ignac Junkar študira arije in odlomke iz oper, v katerih pride njegov bas-bariton najbolj do izraza. Je Don Bartolo v Seviljskem brivcu G. Rossinija, Figaro v Figarovi svatbi W. A. Mozarta, Dulcamara in Ljubezenskem napoju G. Donizetija.

Skoraj gotovo je, da bo Ignac Junkar s svojim prefinjenim glasom in s trdim delom, ki že sedaj teče pod vodstvom Ksenije Vidali, dosegel izjemne uspehe na naših in mogoče tudi na mnogih tujih opernih odrih.

Samo Kavšek

VII. planinski tabor ljubljanskih planincev bo na Kuclju-Trebeljevem 15. maja 1977

Planinska dejavnost je ena izmed tistih športnih dejavnosti, ki v primeri z drugimi združuje v svojih vrstah največje število članstva. V Planinsko zvezo Slovenije je danes vključeno preko 90.000 članov. Aktivno udejstvovanje v planinstvu se pričinja že v najrosnejših letih ter lahko traja vse do pozne starosti. Pravi planinci morajo združevati v sebi vse tiste lastnosti, ki so izredno cenjene tudi v najtežjih trenutkih človeka ali naroda. Planinci imamo radi svojo zemljo in ljudi na njej. Na naših skupnih poteh moramo biti pošteni, skromni, tovariški, vzdržljivi in marsikdaj tudi hrabri. Za čim širši razmah planinske dejavnosti je zaradi tega zainteresirana celotna naša družba, ker se z njenim širjenjem krepi in utrjuje tudi koncept splošnega ljudskega odpora.

V letu 1977 prirejajo planinska društva ljubljanskega območja že VII. planinski tabor kot skupno množično manifestacijo planinske dejavnosti. Planinski tabor bo v nedeljo, 15. maja 1977 na Kuclju-Trebeljevem. Tabor bomo priredili v mesecu mladosti in bo posvečen predvsem praznovanju:

— 40. obletnice prihoda tov. Tita na čelo KPJ

— 40. obletnice ustanovnega kongresa KPS

— 85. rojstnega dne tov. Tita.

Upravni odbor PD Vevče je sprejel obvezo, ki jo mora potrditi še občni zbor PD Vevče, da je organizator tega tabora. Pokrovitelj tabora je skupščina občine Moste-Polje. V mesecu mladosti bo VII. planinski tabor imel

značaj osrednje prireditve na občinski ravni. Prireditveni prostor bo poleg brunarice ob smučarski vlečnici na Trebeljevem. Prireditve zahteva temeljite priprave ter ureditev dostopnih poti, prostora, prehrane, prometa, sanitete, določitev in izvedbo kulturnega programa itd., saj računamo z dva do tri tisoč udeleženci.

S strani meddruštvenega odbora ljubljanskih planinskih društev, skupščine občine Moste-Polje ter planinskega društva Vevče je bil že opravljen skupni ogled prireditvenega prostora ter dostopnih poti. Ob tej priložnosti smo se tudi dogovorili za načelno razporeditev nalog, ki jih bo treba opraviti za uspešno izvedbo te prireditve. Vseh nalog, ki bodo postavljene pred naše planinsko društvo, ne bomo mogli izvrševati le s prostovoljnim delom članov planinskega društva, temveč bo potrebno tudi razumevanje in pomoč s strani ostalih društev, katerih sodelovanja si želimo pri samem kulturnem programu ali pri izvrševanju ostalih pomožnih nalog, ki niso za uspešno izvedbo celotne prireditve nič manj pomembne.

Za uspešno izvrševanje nalog bomo rabili tudi znatna finančna sredstva za kritje materialnih in storitvenih stroškov. Te bomo skušali pokriti z zbiranjem oglasov in dotacijami. Upamo, da bomo deležni razumevanja, saj se bomo ob morebitnem poskusu poseganja po naši zemlji s katerekoli strani vsi prelevili v »planince«.

E. U.

Ekslibris dr. Marjanu Breclju je naredil že pokojni Ljubo Ravnikar. Na ekslibrisu so prikazane številne dejavnosti dr. Breclja

Največ ekslibrisov je izdelanih v eni izmed grafičnih tehnik, v lesorezu, linorezu, jedkanici itd. Zato so ekslibrisi obenem majhna umetnina, grafika.

Zanimanje za ekslibris je med Slovenci že staro. Prve ekslibrise poznamo iz srednjega veka, novo zanimanje za ekslibrise pa se je začelo pred slabimi desetimi leti, ko je zaživel Društvo Exlibris Sloveniae. To društvo zbira okrog sebe vse tiste, ki jih zanimajo ekslibrisi in druge oblike drobne grafike. Med člani so učenci osnovnih šol, ki včasih izdelujejo prav zanimive ekslibrise. Med člani so delavci, ki se v prostem času posvečajo temu lepemu konjičku ali samo režejo v les ali linolej nove ekslibrise. Med člani so umetniki, ljubitelji knjig in mnogi drugi.

Med razstavljenimi ekslibrisi v Kulturnem domu na Vevčah sta bila za nas dva posebno zanimiva. Prvi je bil ekslibris maršala Tita, in to v izvirnem odtisu. Ekslibris je delo znanega grafika Andrejeviča-Kuna. Drugi ekslibris je naredil ljubljanski profesor Boris Kobe in sicer za prof. Janeza Milčinskega, sedanjega predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Na razstavi so bili pokazani vsi ekslibrisi, ki so prišli na razpis

Ni opravičila za »tu se trka, tu se srka«

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR — Splošno znana resnica je: **alkohol je strup**. Kljub temu ga uporabljamo kot sestavni del nekaterih zdravil. Pa vendar, ali napitki iz špirta sploh prinašajo kakšno korist? Ali lastnosti alkohola lahko izrabljamo v zdravstvu?

Že od nekdaj so alkoholni napitki v zvezi s pojmovanjem »moči« in obnavljanjem krepkega zdravja. Staromodne predstave »na zdravje — za vaše zdravje« so v sodobnem svetu že mimo. Praktično so tudi v preteklosti uporabljali in predpisovali alkoholne napitke; vse dokler niso odkrili etra in kloroforma, so alkohol uporabljali tudi za »narkozo«. Pred operacijo so bolnika napojili z vinom ali žganjem do hude pijanosti, nakar so operirali. V majhnih količinah so vino predpisovali tudi pri driskah, kot okrepitev pri izčrpanih po boleznih, pri vročinskih stanjih, kot pomirjevalno sredstvo, pri nespečnosti in pri živčno-duševnih motnjah.

Uporaba alkohola je bila prej upravičena, ker ni bilo toliko arzenala zdravil, kot ga imamo danes, in zaradi neznanja o strupenem delovanju alkohola na človeški organizem. Leta 1915 je bil zelo znan kongres pod pokroviteljstvom znanega kirurga Pirogova, ki je obravnaval temo: **Pomen alkohola kot »zdravila«**. Kongres so zaključili z naslednjo ugotovitvijo: **V človeku ni niti enega organa, na katerega ne bi deloval alkohol rušilno. Alkohol sam pa nima nobenih lastnosti, ki bi bile zdravilne.**

Podobne zaključke so nekaj let pozneje za ruskimi podali ameriški zdravniki.

Nadaljnega pol stoletja se je število zdravil povečalo nekaj stokrat. Pojavila so se odlična zdravila, ki jih zdravnik lahko predpisuje pri različnih boleznih.

V sodobnem zdravstvu uporabljajo špirit v glavnem le še kot razkužilo, torej za dezinfekcijo okoli ran. Kljub vsemu pa v ZSSR dajejo samo v izrednih slučajih alkohol, in to pri hujših po-

škodbah med transportom, da bi preprečili šok, ki ga povzroča bolečina. Pri nas tudi to ni dovoljeno.

Popolnoma neosnovano je pričanje o prehranbenem pomenu alkoholnih napitkov, posebno piva.

Pri izgorevanju 1 grama alkohola se sprosti v organizmu okrog 7 kalorij, kar predstavlja dva vrčka piva, 100 gramov vodke ali kozarec vina in je enakovredno obloženemu kruhku s salamo.

Alkohol v nobenem primeru ne zamenjuje prehranbenih produktov, ker ne vsebuje beljakovin, maščob, ogljikovih hidratov, ki so potrebni za normalno presnovo vsake celice.

Poleg tega alkohol poruši procese presnove.

Maščobe ne zgorijo popolnoma, del teh maščob se kopiči v različnih delih telesa. Torej pri ljudeh, ki sistematsko pijejo, posebno pivo, pogosto nastopi zamaščenost srca (»pirovsko srce«).

Nedopustno in tudi nevarno je dajati otrokom v majhnih dozah alkohol, »da bi otroku krepili zdravje« in mu »izboljšali apetit«.

Primer: babica je dala desetletnemu vnuku, ker ga je bolela glava, skoraj polno čašico žganja. Mati je poklicala zdravnika po telefonu in povedala, da leži pri njeni materi okrog 30 km daleč njen sin nezavesten in prosi za nujen obisk. Ko se je zdravnik približal nezavestnemu otroku in mu takoj izmeril pod pazduho 40° Celzija vročine, je zavohal v izdihanem zraku vonj po žganju. Babica je trdno zanikala, da bi otroku dala žganje. Na otrokovi bradi je bil dobro viden klop. Zdravnik je hitro reševal težak primer. Na cestnih ovinkih je otrok bruhal samo žganje. Poleg meningitisa, ki ga je povzročil klop, je bil otrok še hudo zastrupljen z alkoholom — vendar se je vse srečno končalo — »fantček« je danes že odrasel. Namesto da bi z alkoholom »krepili zdravje otroka«, **povzročamo duševno in telesno zaostalost.**

Dosti ljudi pije alkohol **pred jedjo**, da bi imeli boljši apetit (aperitiv). Kakor je dokazal znani ruski filozof Pavlov, se v resnici izloči v želodcu več želodčnega soka, **ta pa je v tem primeru reven na prebavnih fermentih, zato alkohol ne pospešuje prebave.** Nasprotno, pri stalni uporabi alkohola se **prebavna funkcija celo poslabša** in brez alkohola tudi ni več apetita, želodčni sok se ne izloča več. O čem to govori? O navajanju oz. odvisnosti od alkohola in o **zgodnjem znaku kroničnega alkoholizma.**

Nekateri so celo mnenja, da žganje oz. drugi koncentrirani alkoholni napitki zdravijo čire na želodcu in dvanajsterniku. Kot da bi »žgali« čir. Odgovor na to je podan že prej: izloči se več želodčnega soka. Koncentracija alkohola pa se v želodcu hitro manjša, zato ne more »ožgati« čira, vendar izgine bolečina, ko je človek nekoliko vinjen. Čir bo zato treba zdraviti dalj časa in pride lahko celo do komplikacij: krvavitve iz čira ali pa človeku počí želodec. Poleg tega koncen-

trirani alkohol lahko povzroči opekline v grlu in požiralniku.

Nič manj naivna in revna ni predstava, da alkohol »razkužuje« želodec. Alkohol se hitro resorbira iz želodca v kri, ker npr. če izpijemo pol litra vodke, koncentracija alkohola v krvi raste vse do 2‰, koncentracija pa se dvigne še za pol promila, če izpijemo vse naenkrat. Bolezni povzročajo bakterije pa se mirno razmnožujejo naprej v 2—3 odstotnih alkoholih ali pivu. Take koncentracije pa v krvi nikoli ne dosežemo, ker človek prej umre. Govoriti o baktericidnem delovanju ob pitju alkohola v telesu je torej neumestno.

Zelo nevarna so tudi priporočila »vsevednih« o uporabi alkohola za širjenje žil, za zmanjšanje bolečine pri bolečini v prsni, hipertonični krizi. V resnici alkohol nekaj časa širi žile, pa tudi zmanjšuje bolečino — torej takojšnji učinek? To je neverjetno! Delovanje alkohola na ožilje je dvojno: **V začetku alkohol širi žile**, nato pa, **čez dve ali tri ure, pride do zožitve.** Sedaj lahko na-

stane še hujša bolečina in krvni pritisk se naglo in nevarno dvigne. Ali naj to rešimo zopet z novo porcijo alkohola? Ta »metoda« ne rešuje. Medicina lahko nudi odlična sredstva za širjenje ožilja: nitroglicerina, validola itd.

Ni dopustno jemati alkoholnih napitkov kot sredstvo za »pomiritev« pri različnih živčnih težavah, nespečnosti, v težkih trenutkih. Nekateri ljudje pripravljajo razne »zeliščne napitke« v žganju, ki jih potem po kapljicah, žličkah, jemljejo večkrat na dan. To naredi več škode kot koristi. Tudi ni določena točna doza sestavljenih zelišč.

Zaključek: Človek še danes gospodarsko izredno važno surovino **sladkor spreminja v alkohol, ki predstavlja strup za človeka.** Sladkor sam pa predstavlja osnovno energijo za vsako človeško celico. Veliko potrebo po sladkorju diktirajo mišične celice, saj te spreminjajo sladkor v mišično delo in toploto, kar pa nam omogoča življenje.

dr. B. M.

O obratovini, ki povzroča raka

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR

— Pred dvema letoma (24. XII. 1974) je sedemnajst odgovornih oseb podpisalo v Beogradu družbeni dogovor o seznamu poklicnih obolenj, ki vsebuje pet členov. V členu št. 2 tega dogovora je opisan **seznam 52 poklicnih obolenj, ki jih ta čas priznavamo v SFRJ.** Tu je navedena najprej zaporedna številka poklicnega obolenja, nato sledijo pogoji dela, pri katerih se pojavlja poklicna bolezen in še pogoji za priznanje poklicne bolezni.

V seznamu poklicnih obolenj so pod zaporedno številko št. 40 navedene maligne neoplazme (zločesti rak). V točki 2 beremo: rak na sečnem mehurju se lahko pojavi pri delih, pri katerih pride do večletnega dotika z aromatičnimi aminami (anilin, benzidin in betantilamin).

Zločeste novotvorbe na mehurju predstavljajo okoli 5% vseh rakastih obolenj pri možu, 1,5% pa pri ženi. Povprečna starost je 60—70 let, zelo redko pa se novotvorba pojavi pred 30. letom starosti.

Kemične snovi, ki povzročajo raka, najdemo v analinskih barvah, sintetični gumi in drugih tovarniških proizvodih. Nekatere kemične snovi so zelo pomembne pri nastanku poklicnih zločestih novotvorb. Pri tem je zanimivo, da te snovi bolj pogosto izzovejo raka pri poskusnih živalih kot pa pri človeku. Na srečo so torej redke tiste kemične snovi, ki povzročajo zločesto novotvorbo pri delavcu. Če že do tega pride, je najbolj pogosto prizadeta **koža človeka**, največji organ pri človeku, ki ima okrog 2 m² površine, zaradi direktnega dotika, **pljuča** — zaradi vdihavanja in **sečni mehur** — zaradi izločanja teh za človeka neuporabnih snovi.

Leta 1755 je Gott prvi opazil velik porast rakavih obolenj na možnji dimnikarjev, ki jih povzročajo saje; potem so ugotovili, da raka na koži povzročajo že **katran, smole, derivati smol in mineralna olja.**

Industrija barv se je naglo razvijala od sredine 19. stoletja naprej. Že ob koncu 19. stoletja so opazili prve pojave raka pri delavcih, ki so delali z anilinom. Čisti anilin ne povzroča raka pri človeku, prav tako ne pri živalih, je pa **zelo strupen.** Deluje strupeno na krvno barvilo hemoglobin; krvno belilo ne more zaradi tega oddati celici kisika, človek postane v obraz in v ustnice modro siv in lahko kar hitro umre.

Pri delovanju raka povzročajočih obratov na človeka moramo ločiti **med izpostavljenostjo človeka tej snovi in latenco** — tj. **med prekinitevjo izpostavljenosti in nastankom obolenja.** To obdobje izpostavljenosti traja 9 do 22 let.

Med snovmi, ki jih uporabljajo v proizvodnji anilinskih barv in povzročajo raka na sečnem mehurju, so dosedaj znane naslednje:

1. benzidin
2. β — naftilamin
3. aminodifenil (ksenilamin)

Za α — naftil domnevajo, da ne povzroča raka, ker pa vsebuje nekoliko β — naftilamina, so delavci, ki so izpostavljeni tej snovi, v nevarnosti, da oboliijo za rakom na sečnem mehurju.

V poklicni izpostavljenosti je najpogostejše leto obolenja 45. leto starosti, medtem ko je pri ostalem prebivalstvu 55. leto starosti. Opisani je tudi tovrstni rak na sečevodih in ledvicah. Danes opažajo vse večji porast raka na mehurju tudi pri mlajših, ki pa ni poklicnega izvora, gre namreč za večje, nekontrolirano kajenje cigaret pri mladini.

Rakaste tvorbe nastanejo zelo zahrbtno in napredujejo, še preden se pokažejo prvi vidni bolezenski znaki.

Najprej se v sečnem mehurju v sluznici pokaže nepomembna bradavica, ki pa se lahko kaj hitro razvije v zločesto novotvorbo. Ta dela zasevke v bližnjih bezgavkah in po krvi v kosteh, pljučih in jetrih, lahko pa preraste v so-

sednje organe v medenici. Najbolj značilen znak je pojav krvi v urinu brez kakršnih koli bolečin. Nastanejo tudi motnje pri uriniranju.

V zdravljenju se izvajajo razni postopki, odvisno od rasti in obsežnosti tkiva, običajno kirurški. Pri majhnih novotvorbah preživi po operacijah 5 let 60—80%, pri novotvorbah, ki ne filtrirajo v okolico, pa preživi 5 let le 15%. Zanimivo je, da 1 primer rakaste obolenja na 100.000 primerov sam spontano ozdravi. Predpostavljajo, da je telo odvrlo »rakaste celice«.

Zaščita pred to težko boleznijo se kaže v čiščenju delovnih mest, osebni čiščenju in čiščenju perila in delovnih oblek, borbi proti prahu že na izvoru. Najboljše bi bilo opustiti izdelke — naftilamina in amino-4-difenila. Potrebna je skrbna izbira osebja, ki mora biti inteligentno, seznanjeno z nevarnostmi in zdravstveno prosvetljeno. Zadnje čase priporočajo tako delo samo starejšim delavcem, ker se z zaposlitvijo starejših pogostnost raka zmanjša. Prašen material je potrebno takoj na izvoru nastanka odsesati, najbolje pa je delati v mokri fazi, kjer se ev. hlapi pri kuhanju takoj vsejajo ali pa delamo v hermetičnem prostoru. Za roke je potrebno imeti stalno zaščitno kremo in nepropustne rokavice. Zelo važni so prvi pregledi, kjer upoštevamo indikacije in kontraindikacije za tako delo, in periodični zdravniški pregledi.

Dr. B. Moškon

Napad na žarišče

Takšne zime kot je letos, imamo res že dovolj, zato se raje spomnimo na poletje!

Dolžnost preživljanja in preživnine

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR

— Občinska skupnost socialnega skrbstva in Center za socialno delo opozarjata vse organizacije združenega dela, da sta že v začetku letošnjega leta pričela izvajati predpise novega republiškega zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, ki je objavljen v Uradnem listu SRS št. 15/76.

Po tem zakonu so važni predpisi o dolžnostih preživljanja in o upravičencih ter zavezancih. Člani kolektiva in drugi občani so marsikdaj v dvomih, kaj so v zvezi s tem zakonom njihove dolžnosti in kakšne pravice imajo. Oglejmo si bistvena določila:

Dolžnost preživljanja:

— Starši so dolžni preživljati svoje otroke. Če se redno šolajo, so starši dolžni preživljati svoje otroke tudi po doseženi polnoletnosti.

— Če je otrok zaradi težje telesne ali duševne prizadetosti nesposoben za samostojno življenje in nima zadostnih sredstev za in nima zadostnih sredstev za preživljanje, so ga starši dolžni preživljati v skladu s svojimi možnostmi in ob pomoči družbene skupnosti.

— Polnoletni otroci so dolžni preživljati svoje starše, če so ti nesposobni za delo in nimajo dovolj sredstev za preživljanje.

— Roditelj, ki mu je odvzeta roditeljska pravica, ni oproščen dolžnosti preživljanja otroka.

— Če je več oseb skupaj dolžnih koga preživljati, se ta dolžnost razdeli med nje po njihovih možnostih in tudi glede na to, koliko je bil kdo deležen skrbi in pomoči.

— Očim in mačeha sta dolžna preživljati svoje mladoletne pastorki, razen če imajo ti roditelja, ki jih lahko preživlja.

— Pastorki so dolžni preživljati svojega očima in mačeho. Če imata očim in mačeha svoje otroke, imajo pastorki dolžnost preživljanja skupaj s temi otroki.

— Odpoved pravice do preživnine nima pravnega učinka.

— Preživnina se določi po potrebi upravičenca ter možnostih zavezanca.

— O dolžnosti in višini preživnine lahko upravičenci in zavezanci sklenejo na tukajšnjem Centru za socialno delo — Svetu za varstvo odraslih Občinske skupnosti socialnega skrbstva Ljubljana Moste-Polje ustrezen DOGOVOR, na podlagi katerega bo možna tudi sodna izvršba.

— Center za socialno delo — Svet za varstvo odraslih Občinske skupnosti socialnega skrbstva

bosta vsako leto na podlagi uradno ugotovljenega podatka o povečanju življenjskih stroškov sprejela sklep o odstotku povišanja preživnin (valorizacija preživnin) oz. napravljena bo uskladi- tev vseh preživnin in izdana bo tudi odločba o novo ugotovljeni višini preživnin.

Na podlagi take odločbe bo možna sodna izvršba.

— Osnova za vsakoletno valorizacijo preživnin je pravnomočno sodna odločba o določeni višini preživnine (zadnja odločba).

— Glede zvišanja, znižanja ali ustavitve plačevanja preživnin pa odloča sodišče na predlog (tožbo) upravičenca oziroma prizadetega.

Upravičenci po tem zakonu so lahko:

1. zakonski otroci razvezanih staršev,
2. izven zakona rojeni otroci,
3. zakonski otroci, za katere starši ne skrbijo oziroma ne živijo skupaj;
4. pastorki;
5. starši;
6. očim, mačeha;
7. drugi (po pogodbi, sklepu o dedovanju in podobno).

Zavezanci po tem zakonu so lahko:

1. starši;
2. očim, mačeha;
3. polnoletni otroci;
4. pastorki;
5. drugi zavezanci (po pogodbi, sklepu o dedovanju in podobno).

— Kdor je imel izdatke zaradi preživljanja kake osebe, sme s tožbo zahtevati povračilo izdatkov od tistega, ki jo je dolžan preživljati, kolikor so bili ti izdatki potrebni.

UPRAVIČENCI IN ZAVEZANCI (STRANKE) SE LAHKO GLEDDE DOGOVOROV ALI USKLADITVE (VALORIZACIJE) PREŽIVNIN ZGLASIJO NA CENTRU ZA SOCIALNO DELO LJUBLJANA MOSTE-POLJE, OB LJUBLJANICI 36/a VSAK

- ponedeljek od 8.—12. ure
- sredo od 8.—12. ure in od 14. do 16. ure
- petek od 8.—12. ure

Upravičenci do preživnin morajo obvezno predložiti:

- potrdilo o skupnem gospodinjstvu,
- potrdila o dohodkih vseh članov družine,
- dogovor ali pravnomočno sodbo o sedanji preživnini.

Tovariš Hudobivnik upokojen

Mirko Hudobivnik

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR
— Čeprav ni bil izpolnjen noben pogoj, niti starostna leta niti de-

lovna doba, je 20. 12. 1976 odšel strojnik ključavničar Mirko Hudobivnik v pokoj. Glede na njegovo zdravstveno stanje je bil invalidsko upokojen.

V tovarno je prišel 1. 7. 1964, že prej pa je delal tudi drugod. Poklica se je izučil v Industrijsko-kovinarski šoli Litostroj. Na Vevčah je bil zaposlen v obratu za vzdrževanje kot strojni ključavničar in kot orodjar, strokovno usposobljen in prizadeven, pri čemer pa ga je ovirala bolezen.

Da se bo sedaj pač »preusmeril«, je dejal ob slovesu, ko bo pristopil doma tudi k štedilniku, če bo treba. To bo ženi, ki je tudi zaposlena, v veliko pomoč. Sicer pa rad stopi ob vsakem letnem času v gozd ob brunarici, v Zadvorcu. Tam ima občutek, da si nabere novega zdravja med zelenjem in na svežem zraku.

Tovarišu Mirku se s tega mesta zahvaljujemo za doseženo delo in želimo, da bi počitek res koristil njegovemu zdravju.

Stane Robida

Na nekem slavlju

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR

— Udeležil sem se nekega slavlja. Kot je ob takih prilikah običaj, se je miza šibila pod težo raznih kulinaričnih dobrot. Pogovor je nanasel tudi na čebele in na letošnje dobro čebelarsko letino. Med nami je sedela slavljenčeva daljna sorodnica, ki postavlja pred svoj priimek akademski naslov »ing.«. V elektrotehnični stroki velja za odlično strokovnjakinjo in zavzema temu primerno tudi določeno odgovorno mesto. Povedala je, da je pred časom nek čebelar v njenem delovnem okolju tožil sadjarja za odškodnino, ker mu je baje zastrupil čebele. Najbolj pa me je presenetil omalovažujoči ton, s katerim je nakazovala, češ da se ne bo svet podrl, če »crkne« par čebel.

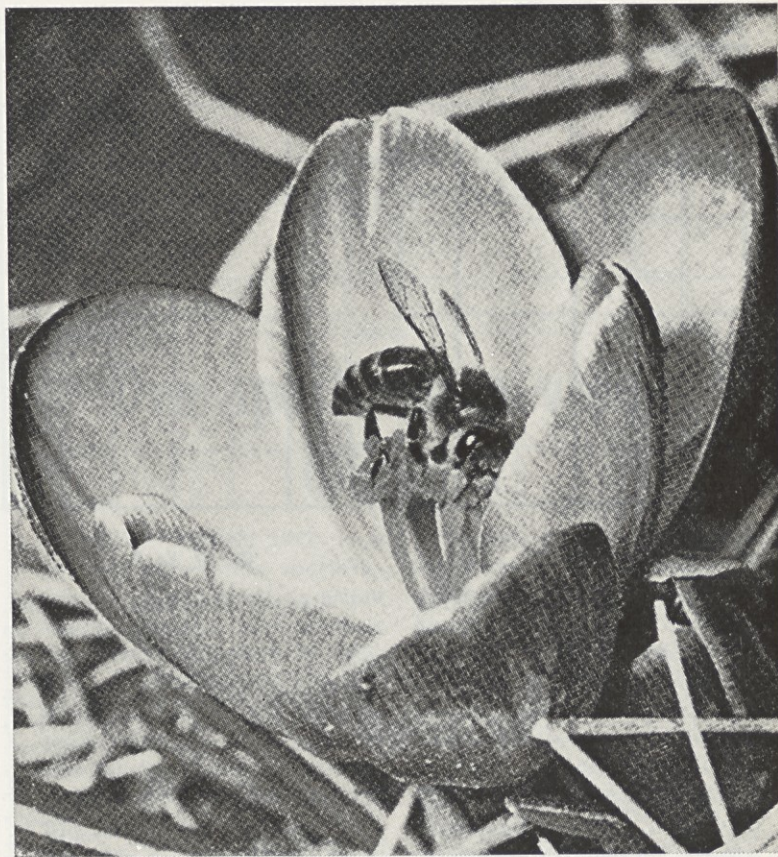
V pogovor seže domača hčerka, da so čebele edine živali na svetu, ki v človeški govorici ne crknejo, ampak umirajo. Tudi Slovenci spoštujemo marljivost te male žuželke tako visoko, da tudi nam »umira«. Ker je ravno z užitek hrustala kisko kumarico, sem jo naravnost vprašal: »Kaj mislite, komu se imate zahvaliti, da lahko brezskrbno segate po okusnih kumaricah?«

Kot iz topa je ustrelila: »Na trgu jih prodajajo branjevke, pa še drago jih moramo plačati.«

»Res jih tam lahko kupite, toda kako pride branjevka do kumaric?«

Odgovor je bil še krajši: »Sem si kupi in ga poseje po njivi, pa je!«

V zgovor seže domača hčerka, ki ima na skrbi vrt okoli hiše: »Tako enostavna pa ta zadeva le ni! Gredico moramo na pomlad temeljito pripraviti. Napraviti moramo primerne jame, oče jih napolni s primerno količino gnojja, jaz pa zatikam semena v določenih razmakih v gnoj in vse pokrijemo s tanko plastjo presejane zemlje. Odslej moramo gredico stalno zalivati, okopavati in odstranjevati plevel. Posebno pozornost moramo kumaricam po-

Zafran ali krokus je ena od prvih pomladanskih cvetic, ki nudi čebelarom medicino in pelod. Nabiranje peloda pa je istočasno oplojevanje cvetovja, zato brez marljivih čebelic ne bi bilo ne sadja ne semenja

svečati v juniju, ko rada nastopi suša.« Spet se sam oglasim: »Pojasnila si nam pač, kako vzgajate rastline, nisi pa nam povedala, kako in kje nastanejo kumarice.«

Odgovor: »Ko so rastline dovolj razvite, se pojavijo cvetovi. Kadar pa cvet odpade, se na tistem mestu začne razvijati kumarica. Zakaj je tako, pa ne vem.«

Moral sem pojasniti ustroj in namen cveta. Mala čebelica pa je tisti pomočnik, ki prenaša pelod od cveta na drug cvet in skrbi, da se plodnica oplodi. Tako je tudi pri hruški in jablani in sploh pri

vseh cvetovih. Tudi semen ne bi imeli za čebulo in drugo sočivje ne za lepe cvetice, če ne bi marljive čebelice opravljale opravevalnega dela.

Osuplo je tov. inženir poslušala, kratko pomišljala in mi čez mizo rekla: »Tega res nisem vedela. To bi morali objaviti v dnevnem časopisju, da bi tudi drugi o tem kaj zvedeli.«

In zato vam, dragi bralci, tudi na široko opisujem ta resnični doživljaj iz našega vsakdanjega življenja.

J. M.

Celuloza iz tropskih krajev za Evropo

lo divjačine, ki uničujejo podrast in podobno.

Čeprav ima Afrika okrog 10 % celotne svetovne zaloge lesa, je v letu 1974 prispevala le 1 odstotek. Večja dejavnost na tem področju je le v južni in severni Afriki, dočim so tropski zahod, centralna in vzhodna Afrika še posebej neizrabljeni. Težave izvirajo manj iz tehničnih kot iz komercialnih vzrokov. Komaj je namreč možno oceniti stroške v deževnih področjih tropskega dela tega kontinenta, obenem pa je čutili tudi pomanjkanje strokovnih moči. Obstajajo že večji projekti eksploatacije tropskih gozdov, ki bodo čim bodo projekti realizirani, dajali dovolj surovine tistim delom sveta, ki že trpijo pomanjkanje lesa.

Med temi je večina zlasti srednjeevropskih dežel. Tega v velikih izmerah do leta 1979 ni pričakovati. Zanimiv je načrt, da bo 14 držav tropske Afrike do leta

1995 dajalo nad 25 milijonov ton celuloze na leto, kasneje pa računajo na povečanje proizvodnje do 20 milijonov ton. Srednjo vrednost lahko vzamemo v obzir. Tako bo Afrika za sebe porabila polovico, 6 do 7 milijonov pa bo izvozila v Evropo. Konkurent Afrike bo južna Amerika, saj bo samo Brazilija ob koncu tega stoletja povišala izvoz za 20 milijonov ton. Na obeh kontinentih pridejo v poštev tropični mešani gozdovi. Sodelovalce bodo tudi Argentina, Urugvaj, Paragvaj in druge dežele na tem območju.

Tudi v Aziji je Evropa dobrodošel partner pri razširjanju in pospeševanju gozdne industrije. Obstajajo že načrti. Severne evropske države se zanimajo za zaloge in za pospeševanje gozdnih kultur v Vietnamu in Indoneziji. Trdijo pa, da v tem stoletju še ne bo čutili svetovnega pomanjkanja vlaken za predelavo.

Vir: O. P.

Kombinirani pojmi

	A	B	C	D	E	F
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						

Od A do C:

Od D do F:

1. vzdigne lesene ali kovinske stopnice ob ladijskem boku, tudi voznja na smučeh po strmem pobočju, 2. ime znanega nogometaša Oblaka, 3. naše obmorsko mesto zraven Portoroža, 5. ptica z ukrivljenim kljunom in ostrimi kremplji, roparica, 5. olesenelo drevesno steblo, 6. pšenični, koruzni ali seneni drobir, 7. koračenje, hoja, marš, 8. listnato drevo z belim lubjem.

Od C do D:

1. letoviški kraj blizu Opatije, 2. domača vprežna žival, skopljen bik, 3. mohamedansko moško ime, tudi priimek znanega boksarja, absolutnega svetovnega prvaka, 4. matematični znak 0, popolna praznina, 5. vrsta kisle juhe, 6. zmrznjena voda, 7. Adamova žena, 8. ležišče zajca, tudi kraj pod Blokami vzhodno od Cerkljanskega jezera.

Od B do E:

1. del električne napeljave, 2. nerazpoloženje, slabo počutje, jeza, 3. razčlenjevanje, raziskava, razstavljanje, 4. somišljenik Jeranovega lista »Zgodnja danica«, 5. splošno ime za čistilno in lakirno sredstvo, 6. del telesa v bližini ledvic, bok, 7. pokrivilo, obleka, 8. ustanova, ki posreduje natis knjig in razpečavo med bralce.

Na označenih poljih navpično dobite tri jugoslovanske kraje s papirno industrijo: prvi je v BiH, drugi v Sloveniji in tretji v Črni gori.

Rešitev miselnih orehov

Voščilo: Vsem papirničarjem srečno novo leto! (ključ: vstopanje, mrlič)

Posetnici: Papirnica Vevče, Slovenija papir.

Zlogovnica v liku: 1. mušnica, 2. rotitev, 3. Fortuna, 4. alcazar, 5. ukulela, 6. kozolec, 7. Kaliope, 8. slapnik, 9. škripač; Institut za celulozo in papir.

Piramidi: 1.1 — D, 2.01 — Ed, 3. lov — del, 4. volk — Leda, 5. lokev dekla, 6. človek — koleda, 7. voliček — odplake, 8. Količevo — Podvelka.

Naš voditelj: 1. NASA — enka — nasajenka, 2. Kras — tica — krasotica, 3. Mara — kino — marskino, 4. Kant — Lena — kantilena, 5. tele — Atka — telepatka, 6. kala — Rija — Kalabrija, 7. pola — Nica — polarica, 8. Senj — Rita — senjorita, 9. spol — kost — spolzkost, 10. Peru — Nina — perutnina, 11. part — tura — partitura, 12. kris — Jana — kristjana, 13. pört — Riko — Portoriko; Josip Broz-Tito.

Izpolnjevanje: 1. skadenca, 2. inventar, 3. naslonka, 4. dekatlon, 5. ilovnica, 6. Komsomol, 7. aneksijska, 8. tematika; sindikat — Delavska enotnost.

Serpentine: 1. zmešnjava, 2. amnezija, 3. anemona, 4. Aheron, 5. nevtrum, 6. Maginot, 7. Tesalec, 8. Camus, 9. spondej, 10. Jefe, 11. Evklid, 12. deruh, 13. hoplit, 14. torzo, 15. obstoj, 16. judovstvo.

Mnogo delovnih uspehov v novem letu!

Pravilno so miselne orehe strli in bili izžrebani naslednji uganjkarji, ki prejmejo:

- 10.— din Anton Jozelj
10.— din Trajkovič Lado
10.— din Dmitrovič Marija
30.— din Kogej Cirila
60.— din Trajkovič Nada
100.— din Povirk Mimi

Rešitve »Kombiniranih pojmov« iz februarske številke Našega dela pošljite do 12. 3. 1977 na uredništvo. Izzrebalo bo spet običajne nagrade.

Zahvala

V neizmerni, bridki bolesti, ko nam je kruta usoda za vedno iztrgala iz naše sredine našega ljubega moža in očeta

FRANCA OREHKA,

se iskreno zahvaljujemo vsem njegovim sodelavcem in sodelavkam, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje, mu poklonili ganljive poslovilne besede.

Hvala vsem, ki ste mu bili prijatelji in mu storili karkoli dobrega.

Zaluoja žena Marija in hčerke Marica, Fani in Dragica.

Vrnitev obiska naših PD zamejskim Slovincem v Italiji

VEVČE, JANUAR, FEBRUAR
— V soboto, 10. 7. in v nedeljo, 11. 7. je Slovensko planinsko društvo Čedad iz Italije organiziralo avtobusni izlet v Slovenijo. Na Vršču so jih sprejeli člani PD Jesenice, v Ljubljani pa zastopniki PZS in ljubljanski PD.

V nedeljo so bili gostje PD Obrtnik na Govejeku, nakar so nadaljevali pot na Vrhniko, kjer so jim tamkajšnji planinci razkazali Cankarjevo rojstno hišo in jih nato povabili še v svoj dom na Planini.

Meddruštveni odbor ljubljanskih PD je vrnil izlet v Italijo, in sicer 23. ter 24. oktobra 1976. Srečali smo se z zamejskimi planinskimi društvi Stara Gorica, Trst, Čedad in zastopniki PD Celovec. Tega izleta se je udeležilo 31 PD z enim ali dvema članoma. Srečanje je bilo veselo in prisrčno. Italijansko mejo smo prestopili na mejnem prehodu v Rožni dolini, kjer nas je pričakala predstavnica PD Gorica in nas vodila do Čedada. Tam nas je sprejel predsednik Zveze slovenskih planinskih društev v Italiji, ki nas je spremljal prvi dan srečanja. Iz Čedada smo se pripeljali v prijazno mesto St. Peter Slovenov v dolini Nadiže. Od tu se lepo vidi na Krn in Matajur. Tu prebivajo Lahji, ki se štejejo za poseben narod z njihovo laško govorico. Okoli nas so bili vinogradi, iz katerih pridobivajo odlično vino »tokajec«. Pogled se mi je ustavil na prelepi Krminski gori, kjer se, kot nam je govoril vodič, vsako leto zberejo na družabni prireditvi domačini, prinesejo pršut in druge dobrote. Pred nami se je odprla Pečanska dolina z naseljema Mašera in Matajur, kjer smo se okrepčali. Z novimi močmi smo se odpeljali na planinski dom Matajur, od koder smo nadaljevali peš pot na sam vrh. Po njem teče državna meja med Jugoslavijo in Italijo, prav na mejni črti pa je žig naše razširjene poti. Lepo se vidi na Krn, Mangart, Kaninsko pogorje in dalje po vsej Furlaniji. Po vrnitvi smo se odpeljali v Trčmun, rojstni kraj Ivana Trinka. Bil je pesnik, buditelj slovenske kulture in velik prijatelj Slovencev. Na grob smo položili venec. Nato smo si ogledali Landarsko jamo, kjer je do samega vhoda vanjo 38 strmih stopnic. V jami je dvorana, kjer je lesen in pozlačen kulturni spomenik, delo škofjeloškega umetnika. Za tem spomenikom je približno kilometer dolg naravni hodnik, poln lepote. Polni vtisov smo se pripeljali do hotela Natisione v bližini St. Petra Slovenov, kjer je bilo planinsko srečanje. Tu smo tudi prenočili. V hotelu Natisione so bili pozdravni govori zamejskih in naših društvenih predstavnikov ter izmenjava spominskih daril. Predsednik PD, predsednik slov. kulturnega društva Ivan Trinko in urednik lokalnega časopisa Čedad so izrazili želje po medsebojnem sodelovanju in srečanjih. Pozdravil nas je tudi jugoslovanski poslanik v Trstu in drugi predstavnik javnega in kulturnega življenja. Mi smo se jim za vse besede lepo zahvalili.

Drugi dan smo se odpeljali proti Čedadu preko Fojde, tu pa se je že pričel potresno področje. Preko krajev Ahtena in Humina, ki je ves porušen, smo pripeli pod goro San Simone, s katere so ob potresu padale skale na bližnja naselja. Pušja vas v dolini Bele je popolnoma porušena. Od tu se odpira pogled na Karnijske Alpe. Prišli smo v Pontebbo, ki je važno križišče za Kanalsko dolino, Benečijo, Videm ter Trbiž. Ko smo pot nadaljevali

v dolino Zajzera, smo se povzpeli do koč Grego in na vrh Poludnika (Podnašnja Špica, Jof di Miezegnot), ki je vrh poti prijateljstva treh dežel, visok 2078 m. Vračali smo se preko Ovčje vasi v Žabnico, kjer je bilo kosilo, nato pa pot nadaljevali preko Trbiža in Jesenic v Ljubljano.

Srečanje je bilo posneto za radio, oddaja pa je bila na sporedu v petek, 5. novembra 1976 pod naslovom Odmevi z gora. V letu 1977 je na sporedu srečanje naših in zamejskih društev na območju Stare Gorice v juniju.

S planinskim pozdravom!
Janez Krese

KADROVSKA SLUŽBA POROČA

Papirnica Vevče

December 1976

Prišli so:

Hasan Esmerović — pom. vodje glad. stroja V. P. S.
Milovan Karadžić — pomočnik zavijača papirja
Branko Karadžić — pospravljalac izmeta
Dragoljub Zarić — nakladalec papirja
Mihajlo Trifunović — razkladalec surovin
Zivojin Buzonkić — razkladalec surovin
Božidar Djurković — progar
Miloš Obradović — I. pom. vodje dodel. stroja v prem. odd.
Staniša Nikolić — pom. vodje preč. rez. stroja V. P. S.
Roksa Stevanović — snažilka
Leposava Salarević — snažilka
Adam Gajdurović — razkladalec surovin
Branislav Avsec, ing. — pripravnik
Izet Kurtović — razkladalec surovin
Cvetka Javornik — evidentičar v VRS
Hidajet Čaušević — I. pom. premažnega stroja
Branko Vidic — ključavničar II

Odšla sta:

Jožef Pörš — manipulant
Karol Miklavčič — skladiščnik osn. papirja

Rodili so se:

Smailu Velegiću sin Samir
Mariji in Alojzu Trtnik hči Nataša
Tatjani in Dušanu Poljanec hči Saša
Janezu Hribarju, dipl. ing., sin Mitja
Branetu Nučiću, sin Robi
Bojanu Dečmanu sin Tomaž
Francu Vrtačiču sin Matjaž
Fikretu Muhiću sin Asmir

Cestitamoi!

Januar 1977

Prišli so:

Anton Krebelj — pomočnik vodje tisk. stroja
Anton Ložar — pomočnik vodje tisk. stroja
Dušan Štemberger — pomočnik vodje pakirnega stroja V. P. S.
Milisav Mitrović — pomočnik zavijača premažnega papirja
Ljubisav Vujaković — razkladalec surovin
Slavojka Vujaković — snažilka
Juso Japić — pomočnik zavijača papirja
Silvester Berce — vnašalec
Angela Vuković — knjižničar
Milka Smrekar — fakturist-koreponent

Odšli so:

Ladislav Levstek — mizar I
Albin Vengust — direktor podjetja Franc Ivanuša — pom. vodje zav. stroja formatov V. P. S.
Miroslav Pilček — pom. vodje pak. stroja V. P. S.
Rade Starčević — paznik P. S.
Ivan Krajnc — zavijač papirja
Murić Serif — paznik P. S.
Mirko Hudobivnik — ključavničar I — upokojen inv.

Rodili so se:

Alojzu Kranjcu sin Aleš
Sulju Neziroviću hči Mirzeta
Hasanu Kapiću sin Aldin

Cestitamoi!

Poročili so se:

Ismet Čaušević z Namko Babić
Budimir Četojević z Mirjano Babić
Nevenka Bojanić z Nenadom Šobat
Pavel Hribar s Frančiško Selan

Cestitamoi!

Papirnica Količevo

V decembru so se zaposlili:

Ivan Krašovec — delavec v proizvodnji
Srečko Mlakar — delavec v proizvodnji
Rudi Šmid — kolodrobec

V istem času sta odšla:

Ivan Per — del. v proizvodnji — samovoljno
Branko Štirn — del. v proizvodnji — samovoljno

Rodili so se:

Leopoldu Kosarju sin Leopold
Francu Mahkoti sin Martin
Avgustu Levačiču sin Branko
Jožetu Majdiću hči Irena
Branku Hozjanu hči Branka
Ivanu Korošču hči Katja
Bojanu Cerarju sin Igor

Cestitamoi!

Poročili so se:

Marko Pristav in Majda Prosen
Franci Kokalj in Dragica Jurak

Cestitamoi!

NAŠE DELO

Glasilo delovnih kolektivov Združenih papirnic Ljubljana in Papirnice Količevo — Izdajata ga delavska sveta — Izhaja vsak mesec — Odgovorni urednik Stane Robida — Uredniški odbor: Milan Deisinger, Milan Korošec, Jože Marolt, Ljubo Milič, Tone Novak, inž. Danilo Škerbinek — Tehnični urednik Danilo Domajnko (Delavska enotnost) — Tiska tiskarna Tone Tomšič v Ljubljani

Po mnenju Republiškega sekretariata za informacije št. 421-1/72 z dne 21. 1. 1976 šteje ta publikacija med proizvode iz 7. točke prvega odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu, za katere se ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.